DESEMBRE 2019 - GENER 2020 | NÚMERO 8

CATALUNYA RELIGIÓ

EDICIÓ MENSUAL IMPRESA GRATUÏTA | TOTA L'ACTUALITAT A WWW.CATALUNYARELIGIO.CAT

«GRATUÏT»

Galli: "El Papa està iniciant processos irreversibles"

ÀNIMA MEDIEVAL
Una proposta eclesial conjunta pel turisme

COMUNITAT BAHÁ'Í
200 anys del naixement del Báh

JOAN TORRA
Nou degà de la Facultat de Teologia de Catalunya

L'Església catalana amb el papa Francesc

SUMARI

4 PAPA FRANCESC

L'Església catalana amb el papa Francesc | PÀG. 4

"La globalització de la solidaritat és un camí que ofereix una sortida a les crisis mundials" | PÀG. 8

Galli: "El Papa està iniciant processos de reforma irreversibles" | PÀG. 13

Cinc claus per entendre el viatge del papa a Tailàndia i Japó | PÀG. 18

22 ECOLOGIA

"Els capellans i bisbes encara no s'han llegit la Laudato Si'" | PÀG. 22

L'Amazònia obre la mirada de l'Església | PÀG. 27

De què ha servit el Sínode de l'Amazònia? | PÀG. 30

37 SOCIETAT

Acollir els separats i divorciats, la proposta de les Comunitats de Vida Cristiana | PÀG. 37

Cuidar l'esperit al final de la vida. 10 anys del programa per pal·liatius de 'La Caixa' | PÀG. 39

42 TEOLOGIA

Joan Torra, nou degà de la Facultat de Teologia de Catalunya | PÀG. 42

SUMARI

43 PENSAMENT

La Jornada Sant Jordi fa potència de la vulnerabilitat | PÀG. 43

50 RELIGIONS

Qui són els bahá'ís? | PÀG. 50

46 PANORÀMICA

Les quotes que abonen les famílies... als centres públics | PÀG. 46

Felicitacions al bisbe Xavier Novell | PÀG. 59

54 ART, CULTURA I PATRIMONI

Javier Fesser, Premi de Cinema Espiritual de Catalunya, "fer cinema des de l'amor" | PÀG. 54

Ànima Medieval, una proposta eclesial conjunta pel turisme | PÀG. 56

En portada: Marga Bofarull a la parròquia de Sant Feliu de Sabadell parlant de 'La misericòrdia com a missió' en el congrés sobre el papa Francesc | Fotografia: Ateneu Universitari Sant Pacià.

L'Església catalana amb el papa Francesc

El congrés sobre el papa **Francesc** a l'Ateneu Universitari Sant Pacià torna a mostrar públicament la plena sintonia de l'Església catalana amb el pontífex. El 12 de novembre al matí es van obrir les sessions de tres dies amb una conferència inaugural del cardenal mallorquí **Lluís Ladaria**, prefecte de la Congregació per a la Doctrina de la Fe, i del cardenal arquebisbe de Barcelona, **Joan Josep Omella**. Tots dos es van recolzar en el programa de l'*Evangelii Gaudium* per donar suport a la "proposta renovadora" del papa Francesc, plenament en la línia de la "genuïna" doctrina del Concili Vaticà II.

Els cardenals Omella i Ladaria van fer dues intervencions complementàries. Ladaria es va centrar en reconèixer la pluralitat del Poble de Déu, la seva encarnació en diverses cultures i l'exercici de la sinodalitat. Omella va alertar contra tot allò que genera tancament i aïllament i va remarcar els eixos de la reforma eclesial que promou el papa.

L'Aula Magna es va omplir per seguir la primera sessió, amb la presència de diversos bisbes catalans, entre ells els arquebisbes **Joan Planellas** i **Joan-Enric Vives** i el cardenal **Lluís Martínez**

Sistach. A més de les autoritats acadèmiques, també hi va assistir el director general d'Afers Religiosos, **Marcel·lí Joan.**

"El Poble de Déu és un poble de pobles"

La intervenció del cardenal Ladaria va analitzar el concepte de Poble de Déu, centrat en l'eclesiologia que promou Francesc i que beu del Vaticà II. Amb una lectura sempre allunyada dels "excessos postconciliars". Es va aturar especialment en remarcar que "el poble de Déu és un poble de pobles". En què "les diverses cultures dels pobles no perden les seves identitats específiques en integrar-se en l'únic Poble de Déu". Això sempre que es tingui com a referència "un context de comunió, unitat, diversitat i comunicació".

Ho recull el papa Francesc quan a l'*Evangelii Gaudium* parla "d'un poble amb molts rostres" i quan "el Poble de Déu s'encara en els pobles de la terra, cadascun dels qual té la seva pròpia cultura". Per això, "dins de la unitat eclesial existeixen legítimament esglésies particulars amb tradicions pròpies". "En un context plural", això permet a l'Església "expressar la seva genuïna catolicitat i, alhora, expressar la bellesa d'aquests rostres pluriformes". "Ben entesa la diversitat cultural no amenaça la unitat de l'Església" va concloure Ladaria, com a mostra de la "modernitat de Francesc en parlar del Poble de Déu". També es va referir a l'actitud sinodal que ha promogut Francesc com a eix central. Això demana una "actitud d'escolta: una església sinodal és una església que escolta". Que "s'escolta recíprocament i en la qual tots escolten l'Esperit Sant".

"Replegament identitari"

El cardenal Omella va centrar el seu discurs en l'impacte del pontificat de Francesc que "no es limita a l'Església catòlica". "El papa Francesc instaura una manera de fer en la qual s'hi reconeixen molts habitants del planeta, són sobretot els qui habiten a la perifèria, els qui han vist en ell algú que els defensa i que els representa davant dels poders fàctics de la política i de l'economia", va assegurar. El papa Francesc juga aquest paper "en un temps de tancament i replegament identitari, en el qual proliferen els populismes i els fonamentalismes intransigents: molts estan convençuts que el que cal és alçar murs i reforçar fronteres, sobretot mentals". Omella va denunciar que aquestes actituds "eviten que es construeixi un món més fratern i que construeixi la comunió entre persones i cultures". En canvi, "el papa Francesc proposa un model personal i social obert", on com recull l'*Evangelii Gaudium* "la unitat preval al conflicte" o "el tot és superior a la part".

L'arquebisbe de Barcelona també va destacar que el papa "parla amb gestos" i "fa teologia des de la realitat" amb una nova manera d'exercir el seu ministeri. Això, però, no s'ha de confondre amb una dimensió mediàtica, sinó en tres eixos centrals que exigeixen "la misericòrdia com a camí de l'Església; la conversió pastoral de tota l'Església; i dialogar amb tothom com instrument de construcció del món". Una proposta que es resumeix amb un "papa que mira al futur amb fe i esperança des de l'Alegria de l'Evangeli".

El congrés va comptar amb intervencions de **Walter Kasper** (Santa Seu), president emèrit del Consell Pontifici per a la Promoció de la Unitat dels Cristians, el recentment nomenat cardenal **Matteo Zuppi** (Bolonya), **Luis F. Ladaria** (Santa Seu), **Andrea Tornielli**, director editorial del Dicasteri per a la Comunicació, l'arquebisbe de

Tarragona **Joan Planellas**, el teòleg argentí **Carlos M. Galli** (Buenos Aires), **Margarida Bofarull** (Barcelona), **Armand Puig** (Barcelona), **Maurizio Gronchi** (Roma), **Prem Xalxo** (Roma), **Jean Mbarga** (Yaoundé), **Felix Anthony Machado** (Vasai), **Adolfo González Montes** (Almería), **Catherine Cornille** (Boston College) i amb la clausura del cardenal arquebisbe de Madrid, **Carlos Osoro**, que es va incorporar al programa substituint **Andrea Riccardi**. Els principals ponents de les jornades van fer també conferències en parròquies de Badalona, Sabadell, L'Hospitalet de Llobregat, Sant Cugat del Vallès, Vilafranca del Penedès, i de diversos barris de Barcelona. Una manera d'acostar arreu el congrés acadèmic sobre el papa Francesc, que va comptar amb uns dos-cents vint inscrits.

Tornielli: "Tenim mitjans que es diuen catòlics i ataquen el papa"

Al costat del rector i director de *Catalunya Cristiana*, **Jaume Aymar**, el periodista Andrea Tornielli va respondre les preguntes dels assistents a la parròquia de Santa Maria de Badalona. Un dels interessos dels participants van ser les crítiques al papa Francesc, especialment des dels sectors ultratradicionalistes. Tornielli va denunciar que "tenim mitjans que es diuen catòlics i que ataquen cada dia el papa". I va ser molt clar en afirmar que "si ataquen el papa, no són catòlics i és una deformació professional".

També va alertar contra els que situen el papa "en el marxisme o en l'anticapitalisme". "Si ho diuen és perquè han oblidat la Doctrina Social de l'Església i no coneixen la nostra història".

L'Església és més gran que el Papa

El responsable editorial de la informació que genera la Santa Seu també va remarcar que "és una tonteria parlar de 'l'Església del papa Francesc'". "L'Església és més gran que el Papa" i perquè això es visualitzi "es necessiten més veus de laics a l'Església".

JORDI LLISTERRI

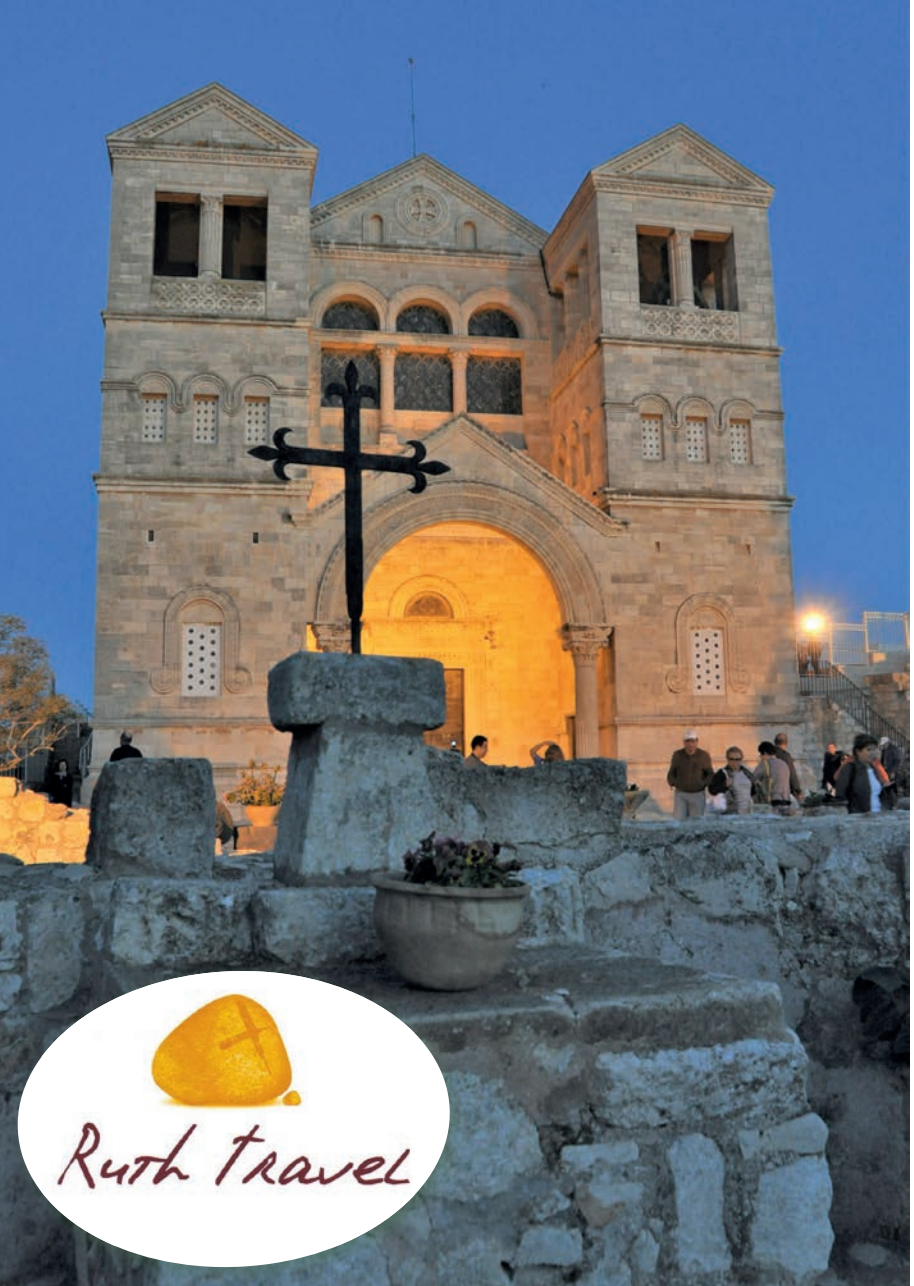

12-19 març 2020
Peregrinació a Terra Santa

ORGANITZA:

BASÍLICA
DE LA MERCÈ
DE BARCELONA

RUTH TRAVEL

Agència catalana de referència en turisme religiós, rutes bíbliques i expedicions culturals.

93 467 32 44 info@ruthtravel.es ruthtravel.es

"La globalització de la solidaritat és un camí que ofereix una sortida a les crisis mundials"

Jean Mbarga és l'arquebisbe de Camerun. Ha participat en el congrés 'L'aportació del papa Francesc a la Teologia i Pastoral de l'Església'. L'entrevistat descriu el **papa Francesc** com un home carismàtic, que inspira esperança i valentia, que convida a globalitzar la solidaritat. Aquesta invitació, precisament, és una de les qüestions que més temps ocupa a Mbarga.

És difícil ser l'arquebisbe de Camerun?

(Riu) Sí, sí que és difícil. És una creu. Als meus fidels els dic que tant porto la creu, com anuncio la resurrecció.

Què és el que posa en relleu del carisma del papa Francesc?

El papa és un home extraordinari. El que vull dir és que és un privilegi tenir-lo aquí amb nosaltres, és un home veí de tots, la seva proximitat provoca que creguem en la relació salvífica entre les persones.

El papa Francesc ens porta Jesús a través del seu cor. És un pastor, en el sentit de l'Evangeli, que toca el cor de les ovelles, el nostre cor. Un sent que el Papa és un amic que t'estima. Ell ens estima a tots, sense cap discriminació, sense fer cap diferència.

Com segueix, l'església del Camerun, el model que proposa el papa Francesc?

A Camerun, hem acollit el Papa i el seu missatge com a una actualització de Jesús. Camerun és un país on viuen 22.500 milions de persones amb cultures molt diferents. Som tots camerunesos, i tots molt diferents. Tenim el repte de conviure en aquesta diversitat. El papa

ens diu que el món està cridat a la unitat, però sense amagar-ne les particularitats. Aquesta visió per a nosaltres és completa, i real, i no m'estranya perquè el papa s'estima la realitat.

Quan va venir a visitar-nos, vam anar a rebre'l, i vam notar una presència fraterna. Mai no havia vist un papa així, desitjava donar-nos la pau, acompanyar-nos, alliberar-nos d'aquesta guerra en la qual vivim constantment. Els valors que el Papa transmet són necessaris. Ell ens els proposa amb ànim d'il·luminar la situació on ens trobem. Ell és un home de la situació. He llegit molt els seus escrits, l'he conegut, i diria que és un home que vol trobar les respostes per les preguntes que ens fem.

I en troba, de respostes, per a vosaltres?

El Camerun és un país jove, amb cada vegada més diferències entre rics i pobres. Problemes que també va veure el Papa, els va poder constatar i analitzar. Problemes, que com ell diu, necessiten un procés. M'agrada el concepte que amaga la paraula procés. Es necessiten processos per canviar el món, nosaltres necessitem procés. Un procés que ens doni esperança. Estem segurs que el món canviarà cap a millor, farem coses millors de les que fem ara. El Papa ens proposa un món més humà, més fratern, més just. Això al Camerun ens agrada, perquè som un país jove, divers, que mira cap al futur, anem cap a un avenir incert. Tenim molts reptes, i el Papa ens dona l'esperança per assumir-los sense por, posant-nos en camí. El conflicte forma part de la vida, ens obre cap a l'esperança.

L'any passat va ser complicat pel Camerun, amb dos conflictes oberts evidents. Un va ser l'atac de Boko Haram a la regió del Far North. Com ho va viure?

Boko Haram va atacar en un moment que no havíem previst. El país estava progressant, era un moment de gran esperança, de millorar la vida i, de sobte, va arribar Boko Haram amb una potència militar i una força escandalosa.

Tots vam deixar el que estàvem fent, els nostres projectes de vida, per anar-nos a defensar. Va ser també un moment de solidaritat internacional.

El problema de l'islamisme radical és que no es pot dialogar. Estan en un punt del conflicte molt alt, tan alt, que no hi ha possibilitat de dialogar amb ells, de cercar la mediació, són fanàtics: o tot o res. Gràcies a Déu hem demostrat una força mental, i també física, per contenir-los. Podem dir que ja no som en el punt àlgid de la tragèdia. Estem arribant, a poc a poc, a la fi de tot això.

Val a dir que com a prevenció, hem de parar atenció als nostres joves. Els joves estan desocupats, els hem de donar una feina. La desocupació ha ajudat que Boko Haram trobés seguidors. I això és perquè els joves pensaven que podrien trobar una raó de ser, diners, si formaven part d'ells. És clar, això va resultar fals. L'Església també els ha d'acompanyar per treballar la seva interioritat, i proposar el diàleg interreligiós. Diàleg que ha de ser permanent, excloent l'extremisme d'aquesta manera.

Diàleg per combatre l'extremisme.

Sí. L'extremisme ha de ser conegut clarament, identificat ràpidament. Això és així perquè sovint l'extremisme arriba de puntetes, i després creix de sobte, afectant els joves.

El papa Francesc subratlla la importància del diàleg interreligiós, igual que l'ecumènic. Avui no es pot negar la importància que té la religió en la vida social dels ciutadans. La laïcitat està bé, però la realitat és que hi ha religions, i que aquestes, per descomptat, transformen el poble.

Les religions tenen una força interessant. S'ha de conèixer aquesta força per poder contenir-la en un camp positiu. Diàleg entre religions abans que confrontació.

Com ha afectat la colonització als conflictes entre religions actuals?

El Camerun encara coneix el problema de ser anglòfon i francòfon. Això ens obliga a dialogar, i a dialogar. Amb la història, el que descobreixo és que avui la realitat és aquesta, ens agradi o no. El passat colonialista forma part de la nostra història, les divisions que ens han deixat són les nostres fronteres, fronteres que no van considerar el que hi havia abans. Això és el que som avui. Aquesta diferència pot ser polititzada, pot crear una tensió social que no valora la identitat africana que ha existit des de sempre, abans que els colonitzadors.

Ens hem d'entendre, d'intentar crear un pont de cultures. Hem de crear, potser, fins i tot, una cultura nova. Una segona via de ser diferents en aquesta realitat colonial. Una realitat de plurilingüisme, una realitat intercultural, interreligiosa.

L'Església ha de fer-se conscient d'aquesta realitat, dels possibles problemes d'identitat; i entendre que, de la fragilitat del món, en ressorgeix la identitat. És en la teva comunitat, en la teva tribu, en la teva família on et sents segur. L'Església és responsable de predicar en les seves comunitats sobre el diàleg i el respecte.

El segon conflicte obert és el del veí, persones que es desplacen de la República Centreafricana, fugint dels enfrontaments entre les milícies ex Séléka i anti-balaka. Com els acull l'Església?

El rol de l'Església se situa principalment en l'ajuda humanitària. Les diòcesis frontereres, per exemple a la regió d'Adamaoua, s'han organitzat per acollir famílies, persones immigrants, persones refugiades, persones desplaçades pel conflicte de la República Centreafricana. La nostra prioritat és cobrir les seves necessitats bàsiques.

Hem crescut de sobte en població per aquests moviments. Per exemple, jo sóc de Yaoundé, érem 3 milions i ara som 3 milions i mig. Això suposa un repte, però a l'Àfrica tothom és una gran família. A l'Àfrica, tots estem obligats a ajudar-nos, no és una elecció lliure. Quan estic a casa, i la meva família arriba, arriba, s'obren les portes estiguis fent el que estiguis fent. La parentela és molt forta, exigeix solidaritat. Hem d'acollir, ajudar, i donar feina si és possible per donar autonomia a les persones.

L'Església té carisma a Camerun, i per això ha de parlar el llenguatge de tots a tots. No som polítics, hem de predicar l'amor cap al germà, acompanyar-nos uns als altres. L'Església és un lloc on tothom s'ha de sentir com a casa. La meva diòcesi ha establert, com a costum, acollir cada diumenge tots els nous que arriben. Això ens fa sentir molt bé, ho celebrem plegats.

Ha vingut a Barcelona per pronunciar una conferència sobre la solidaritat globalitzada. Com s'uneixen els conceptes solidaritat i globalització?

Són aparentment contraris, oi? Perquè la globalització existeix en l'esfera econòmica. L'economia és capitalista. Exclou persones, és egoista, fa mal. Els pobres resulten més pobres en ella. I, en canvi, per canviar les coses, el Papa ens ha proposat la solidaritat, oposada a la indiferència, som cridats a ser solidaris a escala mundial. Aquesta aproximació ens crida a canviar la direcció del món. La justícia s'ha d'aprendre per estar en un món més pacífic i just.

El repte és posar en marxa una globalització de la solidaritat. Aquest concepte dual és una aliança cada vegada més reclamada, constitueix un projecte constant de l'Església. Aquesta idea ha de ser presa com a compromís missioner permanent en nom de l'Evangeli, per al bé de la humanitat. La globalització de la solidaritat és un camí que ofereix una sortida a les crisis mundials amb la condició que s'obri cap a la universalitat.

Què cal fer per ser solidaris globalitzadors?

El papa Francesc ens demana que ens comprometem amb una mobilització mundial. Els termes de referència que dona per aquest compromís toquen diferents dimensions. La globalització de la solidaritat exigeix la promoció d'un programa que implementi el destí universal, dels béns mundials com una visió i projecte de nova humanitat. Aquesta opció avui és un tret fonamental per a la realització del bé comú. Amb el Papa, aquesta globalització, sembla una empresa humana amb l'objectiu de conquistar el món.

Com afecta això la dimensió de la religió?

Està clar que la globalització també afecta els sectors religiosos. Les religions s'han de fer responsables de les crisis socials, el papa promou la interacció religiosa a través del diàleg i de l'amistat entre les religions de tot el món, d'acord amb l'esperit d'Assís.

LUCÍA MONTOBBIO

PortAventura WORLD
PARKS & RESORT

VINE AMB L'ESCOLA A PORTAVENTURA WORLD

3 PARCS I 6 HOTELS TEMÀTICS

ENTRADES PER ALS PARCS

PREUS REDUÏTS
GRATUÏTATS
PER ALS PROFESSORS
TICKET AULA:
ACTIVITATS EDUCATIVES
SENSE COST ADDICIONAL
I MOLT MÉS!

19 €
(de 4 a 11 anys)
ENTRADA D'UN DIA A **PORTAVENTURA PARK**

ESTADA ALS HOTELS

TARIFES REDUÏDES
AMB PENSIÓ COMPLETA!
ACCÉS IL·LIMITAT
A PORTAVENTURA PARK
1 DIA D'ACCÉS
A FERRARI LAND
I MOLT MÉS!

A PARTIR DE:
64 €
(estudiant/nit)
RESERVANT ABANS DEL 31/12/19

NOVETAT

COLÒNIES A PORTAVENTURA WORLD

- ACTIVITATS DIRIGIDES
- ESTADA EN **HOTEL** DE **4***
- Possibilitat de triar l'**IDIOMA**

Consulta'ns!

Carlos Maria Galli: "El Papa està iniciant processos de reforma irreversibles"

No li agrada que el qualifiquin i etiquetin com a 'teòleg del Papa'. Així de contundent s'expressa **Carlos Maria Galli** només començar la nostra entrevista. Aprofitem la seva estada i participació en el Congrés sobre el **papa Francesc** celebrat a l'Ateneu Universitari Sant Pacià, per preguntar a aquest sacerdot argentí i degà de la Facultat de Teologia de la UCA com és la teologia de Francesc.

Vostè va conèixer el Papa com a Jorge Maria Bergoglio fa més de 30 anys. Ha canviat la teologia de Bergoglio a l'accedir a Papa?

El Papa i jo comencem a tenir tracte l'any 1986. Després va venir de bisbe auxiliar a Buenos Aires el 1992 i en el '98 es va convertir en arquebisbe de la diòcesi. El papa Francesc ha estat el meu arquebisbe durant quinze anys. Sent jo vicedegà i degà després de la Universitat Catòlica de l'Argentina vam tenir molt de tracte, ja que ell era el gran canceller de la Universitat. I també ens vam tractar en esdeveniments eclesials diversos. Molts periodistes m'han preguntat després que el triessin Papa si Bergoglio va canviar o si és el mateix que quan era a Buenos Aires. En ell hi ha tres grans etapes. El pare Jorge,

el jesuïta; el bisbe auxiliar, després arquebisbe i més tard cardenal; i la tercera etapa li arriba als 76 anys, quan el canvien de diòcesi. Ho dic amb humor, el van canviar de diòcesi, d'una arxidiòcesi a una diòcesi que és la de Roma, a ser successor de Pere, el pastor universal, el Papa. És el mateix o és diferent? La llengua castellana ens permet jugar amb dos verbs, ser i estar. Jo dic que Francesc és Bergoglio, però està diferent. És Bergoglio, en la seva manera de ser sacerdot i bisbe, en la seva manera de pensar, sentir i actuar, que és la mateixa.

Ell sempre va ser un home de molta oració i en l'oració està el seu discerniment per a les decisions que pren, aquesta és una característica de sempre. I de sempre també és la seva senzillesa, la manera de ser i de viure, el seu estil auster i pobre perquè ell es pren seriosament el que **sant Ignasi** demana als jesuïtes. O també el seu anar a les perifèries, existencials i socials, servint els més pobres i valorant la seva fe i la seva pietat popular. Mira d'aprendre d'ells, no com algú que complirà una tasca per a uns altres, sinó com algú que va a la trobada dels altres, que es fa amic dels altres, aquestes són característiques de sempre. El Papa és un home d'una capacitat de treball enorme, a qui no se li pot seguir el ritme, que té una fortalesa interior indestructible, i al mateix temps molta pau, aquest és el Bergoglio de sempre.

I en què diria que està diferent des que és Papa?

Ell diu que des del moment de l'elecció ha rebut una pau enorme, que la tenia abans però diferent, que el transcendeix i que li permet mantenir la serenitat enfront de tot el que li toca viure com a bisbe de Roma i cap de l'Església. Un diria: pot un ésser humà suportar el pes de portar l'Església catòlica amb 1.300 milions de persones, ser líder també de les Esglésies cristianes, ser un líder també moral en un món convulsionat? Si un està arrelat en Crist, llavors sí.

El Papa està arrelat en Jesús, i quan ell diu a la gent 'resin per mi', no està fent un consell piadós, no, està dient: 'el meu ministeri depèn de l'oració de vostès', perquè qui sosté el ministeri és el mateix Senyor. Com a Papa manifesta més l'alegria, que sempre la va tenir, però la manifesta, el veus somrient i content amb la gent. No és façana, surt de dins. I, essent la màxima autoritat, el Papa té la màxima llibertat. Actua amb molta llibertat i no li importa què diran. Els demano que llegeixin la intervenció final del Papa en el Sínode de l'Amazònia, veuran com parla amb molta llibertat.

El concepte de perifèries sembla un concepte encunyat per Francesc. És aquest el nucli de la seva pastoral?

En la pastoral del Papa francesc hi ha tres paraules juntes: proximitat, apropament i trobada. I no són un invent d'ell, sinó que neixen de mirar a Jesús. És la lògica evangèlica que veiem per exemple en la paràbola del Bon Samarità. La concepció pastoral del Papa és que l'Església ha d'anar a la trobada, de tots els éssers humans. És cert que ell va encunyar el concepte perifèries, geogràfiques, socials i existencials.

El Papa en l'encíclica *Lumen Fidei* diu que la fe no és tant un far que en la badia il·lumina des de dalt i lluny, sinó que la fe és més com la llum d'una espelma, que un té en la nit o quan marxa el llum. La llum de l'espelma serveix per il·luminar molt a prop, només per fer un pas o dos, no es tracta d'una llum immensa que t'aclareix

tot el panorama, sinó que és més semblant a una candela que t'ajuda a fer un pas en la vida. D'aquí la seva consciència dels límits humans, de destriar cada pas que cal donar. En l'encíclica *Amoris Laetitia* també es veu la lògica de la seva misericòrdia pastoral en relació a les situacions socials, els conflictes i les desigualtats. D'això ell en diu la cultura de la trobada. I quan la gent li pregunta què hem de fer enfront els problemes, ell els hi diu "dialogar, dialogar i dialogar". I això val per a l'Argentina que té un conflicte, val també per a Catalunya, val per a tothom. Dialogar és el mètode de la cultura de la trobada. La teologia del Papa està centrada en l'Evangeli, sorgeix de l'Evangeli.

I quins són els grans temes del pontificat del papa Francesc?

Són tres: l'alegria, la misericòrdia i la missió. L'alegria perquè l'Evangeli és bona notícia. L'alegria travessa tot el pontificat del Papa, el seu magisteri és com un poliedre de l'alegria. L'altre gran tema, la misericòrdia, és la clau hermenèutica del seu pontificat. El qui vol entendre Francesc, ha d'entendre que ell ens ensenya que Déu és amor i misericòrdia. Si un no entén això, no entén res del pontificat i llavors es queda amb puntets aïllats, mirades parcials, anècdotes secundàries. La misericòrdia ho canvia tot, és l'amor de Déu a l'ésser humà en les seves misèries. La misericòrdia es veu en l'actitud del Papa, per exemple, davant els migrants, refugiats i desplaçats. Se li atribueix al Papa inventar una política per als migrants. Un moment!, les societats i els Estats han de tenir actituds i polítiques enfront del drama dels migrants, però l'actitud evangèlica la mana Jesús. Als Papes, els critiquen perquè repeteixen això de Jesús, llavors l'oposició és a Jesús. Pots ser un cardenal, un bisbe, un capellà, un laic, però estàs criticant alguna cosa que et demana Jesús, que siguis misericordiós.

Hem de revisar les nostres actituds perquè de vegades portem el nom de cristians, però no actuem com ens demana Jesús. Cal veure què em molesta, alguna cosa que diu el Papa o alguna cosa que diu Jesús i em recorda el Papa? Després estan les opinions enfront del pontificat que està fent Francesc i la reforma de l'Església que s'ha pres de debò. No la inventa ell, és la reforma de l'Església del Vaticà II, amb moltes qüestions pendents. És una nova fase de l'aplicació del Concili Vaticà II, ja hi va haver unes altres.

És en aquesta nova fase on s'emmarquen renovacions com la d'acceptar homes casats per al sacerdoci en el cas de l'Amazònia?

A l'Amazònia tenim la punta de l'iceberg de dos grans problemes globals. Un, el desequilibri que sofreixen les persones i els pobles i, segon, la immensa crisi ecològica del planeta. Aquests dos problemes l'Església els veu perquè està en el territori, acompanyant la vida de la gent, a uns 35 milions de persones a la regió amazònica. Al final del Sínode el Papa diu: "no ens quedem amb puntets aïllats, quan comuniquin els resultats del document del sínode comparteixin els diagnòstics i punts de vista que hem aconseguit aquí per consens". Si tens grans extensions i comunitats catòliques molt disperses on el sacerdot va una vegada a l'any o una vegada cada dos anys, i diem que l'Eucaristia és el nucli i centre de la vida cristiana, els correspon als pastors de l'Església buscar solucions.

Ho indica el Vaticà II. En aquest marc cal repensar la forma del ministeri, que no es tracta

d'abolir el celibat o el presbiterat cèlibe, sinó d'ampliar el presbiterat seguint la tradició de l'Església Llatina dels primers mil anys, i compartint la tradició de les Esglésies Orientals de dos mil anys. Es tracta de discernir la modalitat del presbiterat avui per servir les comunitats en aquesta regió i perquè tinguin l'Eucaristia, que és la plenitud de la vida cristiana.

Davant oposicions al Papa de tota mena, com augura vostè el futur al papa Francesc?

Ho té difícil perquè la realitat ens desborda, perquè l'amor de Déu ens desborda, i perquè la missió ens desborda. La missió és més gran que nosaltres i la missió del Papa és més gran que ell. Amb incomprensions i rebutjos, sí, hi ha gent que el qüestiona per punts doctrinals, gent que el qüestiona perquè li té por o no té ganes de fer les reformes institucionals, i hi ha gent que el qüestiona perquè qüestiona la dimensió social de l'Evangeli de Jesús, i aquesta és l'oposició més gran de sectors polítics i econòmics en el món que no volen escoltar l'Evangeli. Tot això existeix, però jo penso, quants són? Perquè el Papa és el cap de 1.300 milions de catòlics; quants són? Tenen mitjans poderosos, però no ha de preocupar gaire. Fan molt soroll, però més important és veure que parlo en molts països diferents i la gent dona suport i estima el Papa. El futur el veig amb molta esperança. Continuarà sent Papa fins que la vida o la salut ho permeti. Vull deixar clar que el Papa és de la idea que el que importa és generar, iniciar o consolidar processos de reforma irreversibles, ja sigui en la vida personal, com en la vida de l'Església. Crec que està consolidant processos iniciats abans que ell, i iniciant processos de reforma que seran irreversibles, perquè Déu els vol per a bé de l'Església i del món d'avui.

GLÒRIA BARRETE

31 DESEMBRE **SORTEIG LA GROSSA DE CAP D'ANY**

200.000€
Feliç vida nova

Loteries de Catalunya
Tria-les. Tots hi guanyem

1R PREMI 200.000€
PER BITLLET DE 10€

Destina els beneficis a programes socials

loteriesdecatalunya.cat
lagrossacat lagrossa_cat

Cinc claus per entendre el viatge del papa a Tailàndia i Japó

La Conferència Episcopal del Japó va encaminar la visita del **papa Francesc** al seu país a l'horitzó de "protegir tota la vida". I així va ressonar el missatge en terra nipona: "Des del respecte a la persona, el Sant Pare ha demanat protegir tota mena de vida", explica el català **Josep Maria Abella**, bisbe auxiliar d'Osaka. Un objectiu compartit en el viatge previ del papa a Tailàndia, que va començar dimarts dia 19 de novembre. El viatge apostòlic del Papa va tenir un bon altaveu mediàtic. El bisbe Abella, que conviu amb el cardenal i arquebisbe metropolità d'Osaka, **Thomas Aquino Manyo Maeda**, el va veure atendre entrevistes cada dia per diversos mitjans durant el darrer mes. També en va fer seguiment informatiu la televisió pública del Japó, la NHK.

Amb fred i sota la pluja, el missioner claretià, junt amb la resta de bisbes del Japó, van acomiadar el 26 de novembre personalment el pontífex a l'aeroport, de retorn al Vaticà. La seva estada de tres dies al Japó va servir per visitar i encoratjar les petites comunitats cristianes del país i incidir a favor de la pau i del desarmament nuclear. Josep M. Abella hi llegeix "una invitació a les persones, no tant a fer-se cristianes, sinó a pensar en alguns temes de fons de la vida". Vet aquí cinc claus del viatge apostòlic a Tailàndia i Japó:

1. Proximitat pastoral

En la trobada amb els bisbes de la Conferència Episcopal del Japó, el papa va insistir "en la memòria de la història missionera i martirial del Japó". I també, com sempre que s'adreça a l'episcopat, va encoratjar-los a "mirar les coses amb un esguard misericordiós i a ser propers a la gent i intentar entendre'ls", relata el missioner claretià. La conversa amb els bisbes Francesc va començar amb el record personal de quan era jove i va demanar d'anar al Japó. "Operat d'un pulmó, li van dir que no tenia prou salut per anar

al Japó". Quan Bergoglio era el rector del Col·legi Major a Argentina va enviar cinc seminaristes jesuïtes de missioners a la terra del sol naixent. Un d'ells és avui el provincial de la Companyia de Jesús al Japó –**Renzo de Luca**– que, justament, va fer de traductor al pontífex durant la visita.

2. Desarmament i pau

L'episcopat del Japó el va interpel·lar, entre d'altres qüestions, sobre la fotografia que Francesc ha escampat per tot el món. En parla així el bisbe Abella: "S'hi veu un nen que, després de la bomba atòmica, carrega el seu germanet, que ha mort com a conseqüència de la bomba atòmica, i que està en fila davant del crematori". El Papa els va explicar que la imatge li va arribar "molt endins del cor". Per això va entendre que "era un missatge molt fort que havia de fer sentir a la gent". A la potència de la instantània, Francesc només va afegir una frase: "El fruit de la guerra".

Després del discurs oficial i també de la conversa informal amb els bisbes, va començar la visita al Japó. "La visita a Nagasaki, primer al Parc de la Pau i després la memòria dels màrtirs, amb la celebració de la missa, va ser una forta empenta a la comunitat cristiana del Japó, que som un 0,3% de la població", valora el bisbe català. En aquell espai el papa va parlar de desarmament nuclear. Un tema que va reprendre diumenge al vespre a Hiroshima, a l'anomenada 'zona zero', on va caure la bomba atòmica el 6 d'agost de 1945. El papa Francesc es va reunir al Parc de la Pau d'Hiroshima amb els màxims responsables dels xintoistes, dels budistes i de les diferents confessions cristianes presents al país. Un espai de pregària conjunta per la pau, on reconèixer les ferides dels innocents de tants conflictes. "Allí el Sant Pare va dir no tan sols era immoral fer servir les armes nuclears, sinó que considerava també immoral posseir-ne", assenyala Abella.

Un pronunciament contra les armes nuclears clar i diàfan que se suma a la signatura del Vaticà, el 2017, del Tractat de Prohibició de les Armes Nuclears. A Nagasaki va denunciar també el dispendi que suposa la seva fabricació: "En el món d'avui, en què milions de nens i famílies viuen en condicions infrahumanes, els diners que es gasta i les fortunes que es guanyen en la fabricació, modernització, manteniment i venda d'armes, cada vegada més destructives, són un atemptat continu que clama a el cel", va dir Francesc. Per al bisbe Abella, la pregària per la pau i la crida al desarmament han estat els dos punts més importants del viatge al Japó. Com ho ha rebut la ciutadania? "La pau i el desarmament nuclear ha arrelat molt endins, s'ha rebut amb un cor molt gran i amb alegria per la gran majoria de la societat japonesa", assegura. L'accident nuclear a la central de Fukushima (2011) fa que avui aquest sigui un tema molt proper a tots els japonesos. Abella subratlla que "al país hi ha un gran moviment de les víctimes de la bomba atòmica, dels supervivents –els *hibakusha*– que van quedar afectats per les radiacions i també dels seus descendents".

3. Diàleg interreligiós

El diàleg interreligiós no ha tingut un gran protagonisme en la visita al Japó. El bisbe Abella assenyala que "al Japó hi ha uns canals de diàleg molt oberts" entre tradicions religioses. Posa com a exemple la jornada anual de pregària per la pau que es fa a Hiei-zan, una muntanya situada al nord-est de Kyoto. Recull la iniciativa que **Joan Pau II** va promoure a Assís l'any 1986. A l'acte hi assisteix el nunci del Japó i també algun repre-

sentant del dicasteri de diàleg interreligiós del Vaticà. En canvi, per al Papa aquesta va ser una qüestió a treballar a Tailàndia. En el viatge apostòlic al país, va fer una crida a l'entesa mútua i a promoure estils de vida sostenibles i inclusius en diàleg amb diferents tradicions religioses. I a Bangkok es va reunir amb el patriarca budista al temple Wat Ratchabophit Sathit Maha Simaram, amb una clara voluntat d'establir ponts perquè "les religions es manifestin cada vegada més com a fars d'esperança, promotores i garants de la fraternitat", va dir Francesc.

4. Joves, natura i consumisme

"Amb la trobada amb el jovent, en què els bisbes també érem presents, va tocar el tema del consumisme", apunta Abella. Enllaçat amb aquesta qüestió, "el papa ha insistit molt en la cura de la creació, no només per conservar-ne la bellesa –cosa que al Japó és un valor molt gran–, sinó en les conseqüències de la nostra vida pràctica, en l'estil de vida". Abella destaca així que Francesc va interpel·lar els joves dilluns a la catedral de Santa Maria de Tòquio, sobre "el significat de la vida", animant-los a procurar "un futur millor pels que vindran després de nosaltres". Abans de marxar dimarts, el papa Francesc va visitar la Universitat Sofia, dels jesuïtes, a Tòquio. Del discurs als joves universitaris, Abella subratlla la crida a discernir a favor del progrés humà: "Cap estudiant d'aquesta universitat no s'hauria graduar sense haver après com triar, responsable i lliurement, allò que en consciència sap que és el millor", va dir Francesc als estudiants, i els va demanar que "s'interessin pel que és just, humà i responsable, decidits defensors dels vulnerables".

5. Migracions

Abella considera que la immigració és un altre "tema important també a nivell d'Església" que va tractar el papa. "A l'església japonesa els catòlics estrangers han superat el nombre de catòlics japonesos i això fa que les nostres comunitats siguin pregonament internacionals". El bisbe claretià explica que hi arriben famílies del Vietnam, Filipines, Indonèsia, Malàisia i, fins i tot, de Nepal per treballar. "I aquí al Japó els costa d'acceptar el que és diferent, sent una illa sempre tenen una certa recança d'acceptar el que ve de fora". En aquest viatge apostòlic, el papa va parlar d'aquesta societat pluricultural com un dels grans reptes del país. També apunta que "a vegades aquests joves venen en uns programes d'aprenentatge mentre treballen; i hi ha el perill que això es converteixi en mà d'obra barata". Un context en què el claretià afirma convençut: "Aquí l'església tenim un paper a fer i estem acompanyant tots aquests grups". El dijous anterior, a Tailàndia, davant les autoritats polítiques, civils i diplomàtiques, el papa va denunciar "l'explotació, l'esclavitud, la violència i l'abús" a infants i dones, i va agrair la feina de les entitats que treballen a favor dels drets humans. També va posar l'èmfasi en la crisi migratòria, denunciant les condicions de l'exili que emprenen tantes persones. En particular, va parlar dels refugiats *rohingya*, molts d'ells acollits per la veïna Tailàndia.

Aquesta visita apostòlica, del 19 al 26 de novembre, ha estat el quart viatge del papa Francesc a l'Àsia. El 2014 va visitar Corea; el 2015, Sri Lanka i Filipines; i el 2017, Birmània i Bangladesh. En el cas del Japó, és la segona que rep la visita d'un papa: fa 38 anys que Joan Pau II va visitar l'illa.

LAURA MOR

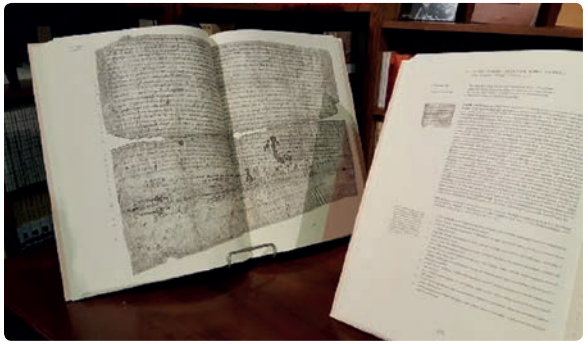

Es presenten els volums que recullen els documents més antics de Catalunya

Aquest novembre s'ha presentat, dins de la col·lecció internacional de 118 volums 'Chartae Latinae Antiquiores' –que recull els documents més antics que es coneixen i que estan localitzats en diversos països del món– els tres volums que recullen la documentació que fa referència a Catalunya. Una recopilació de **Jesús Alturo**, catedràtic en paleografia i **Tània Alaix**, investigadora; els dos, docents a la UAB. Els darrers documents que s'han incorporat al compendi han estat dos del monestir de Gerri de la Sal, completament inèdits, que van ser localitzats en un domicili particular. | TARRACONENSE

Josep Mària reflexiona sobre la mística diària

L'Editorial Claret publica un nou llibre de la col·lecció Savieses, *Signes d'una Presència*, un compendi de 70 signes escrits entre 2014 i 2018 per **Josep F. Mària**, jesuïta, professor d'ESADE i membre del Centre d'Estudis Cristianisme i Justícia. Imparteix classes de Sociologia i fa recerca sobre gestió d'empreses a l'Àfrica. També és consiliari del Centre d'Esplai Loiola de Sant Cugat del Vallès. "La vivència persistent s'ha convertit en signe d'una presència amagada a la vida, en instrument d'una mística diària" afirma l'autor. | CLARET

Noves escultures de Lau Feliu a Sant Martí de Provençals

Els laterals de la portalada de la parròquia de Sant Martí de Provençals de Barcelona ja compten amb dues noves escultures. Es tracta d'un sant Pau i d'un sant Pere en pedra sorrenca, obra de l'artista **Lau Feliu Maspons** (Barcelona, 1957). Les dues figures s'integren en un espai on antigament hi havia hagut dues escultures dels mateixos sants que van desaparèixer durant la guerra civil. Feliu ha creat i modelat aquestes imatges a encàrrec del rector, **Miquel Álvarez**, i s'han finançat de forma autònoma per la mateixa parròquia. | LAURA MOR

"Els capellans i bisbes encara no s'han llegit la Laudato Si'"

El jesuïta **Prem Xalxo** (Ranchi, Índia, 1966) és professor de la Pontifícia Universitat Gregoriana i coordina el diploma en Ecologia integral que ofereixen conjuntament les universitats i els ateneus pontificis de Roma. L'hem entrevistat en ocasió de la seva participació al Congrés sobre l'aportació del **papa Francesc**. En sortir de l'aula de l'Ateneu Universitari Sant Pacià, s'assegura que el llum quedi ben apagat. Si l'Església vol tenir cura del planeta, primer ha de donar exemple.

Quin és el paper de les parròquies i de les comunitats cristianes en la pràctica de l'ecologia integral? Com es concreta l'encíclica *Laudato Si'*?

La primera qüestió que hem treballat amb el cardenal **Peter Turkson** és el curs d'ecologia integral que fem a Roma. En atorgar el diploma als estudiants, el 8 de novembre de 2018, va venir Turkson, que es preocupa molt d'aquest tema. La primera paraula que els va dir: és un pecat que els nostres capellans i bisbes encara no estan preparats, no s'han llegit l'encíclica *Laudato Si'*, i per tant, no tenen el coneixement de l'esperit amb què el papa Francesc ha promulgat aquesta encíclica.

A dia d'avui, bisbes i cardenals no s'han llegit l'encíclica?

Aquesta és la veritat... Però la pregunta és què poden fer els cristians catòlics, fidels i sacerdots, a la parròquia per comprometre's en la cura de la casa comuna. Si les nostres autoritats eclesials, és a dir, sacerdots i bisbes –deixem de banda els cardenals–, no tenen aquesta formació ecològica... com poden guiar la gent? En paraules del cardenal Peter Turkson, el primer que cal fer és obrir la formació ecològica a sacerdots i bisbes.

D'aquí el curs que imparteixen a Roma?

Primer ho hem destinat a quatre o cinc rectors. Ells han començat a fer coses. A diferents parts d'Itàlia han creat el que anomenem la Comunitat Laudato Si'. Estan fent molt de bé a les seves parròquies: plantar arbres, la recollida selectiva i, sobretot, identificar que cal fer alguna cosa.

De quanta gent estem parlant?

Actuen en diverses parròquies... La noia que ha fet el curs amb nosaltres ha començat la Comunitat de Laudato Si' a Castel Gandolfo. Un diumenge al mes venen perquè els oferim recursos per les famílies. Del gran grup, s'arriba a petits grups i dins de les famílies cadascú fa el que pot: apagar el llum quan no és necessari, no malbaratar el menjar, separar l'orgànic i no fer servir plàstics. On aprenen aquestes coses? En aquest grup-comunitat Laudato Si'. Em van convidar a plantar un arbre a prop d'un llac, al mateix lloc on un llamp havia partit en dues parts un dels arbres centenaris. El responsable del Parc Nacional va regalar-los un arbre molt bonic. S'hi van aplegar 73 persones, que van fer actuacions teatrals per representar el clam de la Terra, el crit dels pobres, tal com diu la *Laudato Si'* (n. 49).

Què proposa fer a les comunitats?

Hem de començar per algun lloc, però abans els sacerdots i els bisbes hem de saber què hem de fer, què podem ensenyar als fidels. Per això insisteixo en la formació ecològica dels sacerdots i dels bisbes, per parlar-ne a les parròquies i a les petites comunitats, o a les famílies.

Aquí són els fills els qui van impulsar el reciclatge a les cases. Ho havien après a l'escola. Per què els laics haurien d'esperar instruccions dels seus pastors per abanderar aquest canvi a les parròquies?

No és tant que esperin una ordre del rector o del bisbe que digui alguna cosa. Aquesta casa comuna no és dels bisbes o dels sacerdots, sinó de tots nosaltres. I els fidels ja tenen aquesta consciència que han de posar-hi de la seva part. Agafem l'exemple de **Greta Thunberg**. Amb la vaga pel clima, pel futur, ha atrapat tots els joves. Fent petites coses n'hi ha d'altres que també canvien. Per això és important que tothom senti la responsabilitat cap a la creació i cap als altres. Però la pregunta sempre serà: qui dona aquesta consciència de la crisi ecològica o, en termes científics, del canvi climàtic? Qui? Tenim aquests ulls per veure i les orelles per escoltar el clam de la Terra, que diu que hem de fer alguna cosa. A l'escola els educadors comparteixen aquest compromís de les petites coses. A la nostra universitat ensenyo Ètica Ecològica des del punt de vista de la Teologia i de la Moral. Els últims tres anys hem lluitat per canviar alguna cosa... Per què llencem tot junt plàstic, paper i orgànic? Des de setembre fem recollida selectiva a cada cantonada de la universitat.

Ha canviat la sensibilitat...

Hem d'insistir, a poc a poc, en protegir la casa comuna. Petites coses fan la diferència. Els estudiants de la Universitat Gregoriana no hi estaven acostumats, però, en un parell de mesos, han canviat d'hàbits i separen els residus. I també a l'escola: els educadors tenen aquesta consciència i els infants hi treballen.

Si pensem en altres religions, sembla que els catòlics van una mica tard...

Molt tard! A l'Índia el 2015 just després de la promulgació de la *Laudato Si'*, vam fer una conferència a Ranchi, organitzada per l'arxidiòcesi, amb el bisbe i els jesuïtes de la ciutat. Qui va venir? Catòlics? Sacerdots i monges? No, hi havia els hinduistes, la comunitat indígena, els musulmans i una branca Krisna... La presència catòlica va ser molt pobre... Aquesta consciència no ve de cop.

Què poden aprendre els catòlics de les tradicions que ho tenen més clar?

La meva experiència és que nosaltres esperem les instruccions dels rectors o dels bisbes per fer alguna cosa. Altres cultures, quan veuen un missatge bonic, com la *Laudato Si'*, l'assumeixen ràpidament. Per què l'han acollit tan ràpid? Perquè presenta la Mare Terra com una mare que té cura de tothom. Pels hinduistes és una cosa molt atractiva, els crida de seguida l'atenció; també per les comunitats indígenes presentar la Terra com una mare, és esplèndid!

És un llenguatge universal que arriba més fàcilment...

Molt universal, molt transversal. Els altres no esperaven un document de la Santa Seu, ja ho vivien. Els catòlics encara esperem que els rectors i els catequistes diguin alguna cosa.

Fruit de la *Laudato Si'* s'han iniciat converses o espais de diàleg amb altres religions, taules de treball estable, per garantir el compromís cap a la natura?

El previ és que no podem dialogar sobre la fe. Amb els musulmans: no puc comprometre la meva fe amb la seva fe, respecte Déu. Del que podem parlar és sobre alguna cosa que toca la nostra vida quotidiana. I la *Laudato Si'* toca precisament la vida quotidiana, la vida pràctica. Per això és una porta oberta pel diàleg interreligiós, per mitjà d'un camí per la cura de la casa comuna.

Quins recursos està disposada l'Església a invertir en aquest treball de formació, de sensibilització i de presa de consciència? Si no ve de cop, caldrà posar mitjans per parlar d'aquest tema...

Una cosa positiva és que la *Laudato Si'* ha generat una esperança, un camí obert per on tots podem caminar junts. No només catòlics i fidels, sinó que el camí és obert a tothom. Segurament parlem de la fe, de la teologia, de l'antropologia, però és un ensenyament que toca totes les persones. Per això el papa Francesc parla a totes les persones de bona voluntat i a tota la humanitat. Això és important. Aquest camí que hem emprès toca la vida quotidiana, cada moment de la nostra vida. És la comunitat de la humanitat. No som els catòlics, els hinduistes... sinó tothom que s'hi vulgui sumar. En paraules del pensador **Theilard de Chardin**: finalment tots caminem junts cap al punt omega, la plenitud de la vida, la plenitud de l'esperança, l'acompliment de l'esperança, finalment tots caminem junts cap a Déu.

El repte no només és material, com a resposta al canvi climàtic i a la limitació dels recursos naturals, sinó que parlar d'ecologia integral, és parlar també d'espiritualitat, d'alguna cosa que transcendeix. Aquí hi ha també un punt de trobada universal?

Sí, perquè és una espiritualitat que relliga els homes amb Déu a partir de la creació. La relacionalitat. L'ecologia integral està dient que aquesta relació no només es manté entre la humanitat i Déu, sinó que abasta totes les coses creades. El segon capítol de la *Laudato Si'* parla de l'evangeli de la creació: la creació és un mirall que sempre reflecteix la imatge i la glòria de Déu. A través de la creació podem veure la majestat de Déu. Per això hem de passar per la creació, en som part. Avui no podem parlar d'espiritualitat sense cuidar la creació. Ara hem acabat el Sínode de l'Amazònia, que diu justament que la creació és una manera d'arribar a Déu. Prenguem cura d'aquesta casa. S'ha fet servir la paraula Amazònia, però l'Amazònia és símbol del conjunt de la creació, del clam de la Terra, del clam dels pobres, dels que viuen en la misèria i que són a la perifèria.

I això implica un estil de vida concret, amb unes opcions lluny del model de consum...

Del model consumista i individualista, les dues coses van juntes. Quan es parla d'individualisme, del jo, no es pensa en els altres. I des d'aquí neix el consumisme, allò que importa són les meves exigències, els meus desitjos, busco sempre el millor per mi mateix, sense escoltar el clam de la Terra i dels pobres.

L'Església disposa de discurs i contingut sobre l'ecologia integral: davant les actituds que aïllen i rebutgen, la fe dels cristians integra, acull, protegeix... Estan explicant bé l'evangeli en aquest punt clau?

No podem anar a Plaça Catalunya a predicar. Però sí que podem fer-ho amb la nostra vida quotidiana, fent coses on hi ha desig d'actuar. Ja no podem separar-nos del que fan els joves, que treballen per les futures generacions. En paraules simples: tenir cura de la casa comuna és una manera pràctica d'evangelitzar. Del contrari ens trobarem en l'altre camí, sols. El papa Francesc diu que avui hem d'evangelitzar amb la nostra vida quotidiana, amb el nostre exemple, i amb el nostre compromís amb les persones pobres, que viuen a les perifèries.

I amb les seves necessitats concretes i mirant d'aturar allò que els fa mal i que els fa patir? Hi ha qui pensa que l'Església es mou en una esfera de coses inútils que no afecten en positiu la vida de la gent.

Si la fe no toca la vida quotidiana, no té cap significat. És una fe buida, abstracta. Per això és important posar aquesta fe en la cosa pràctica. És allà on estem treballant.

En el seu cas, què l'ha fet dedicar-se a l'espiritualitat ecològica?

L'espiritualitat i la cultura índia està connectada a la creació, hi tenim una relació molt propera. Implica aquesta comunió amb els altres, no es pot separar. A Roma, vaig fer la la tesi doctoral en Teologia Moral sobre l'ètica ecològica (2005), convençut que podem tenir cura de la casa comuna. El que vaig estudiar ho vaig trobar després a les paraules de la *Laudato Si'*. M'hi sento molt proper.

LAURA MOR

Quin és el meu paper?

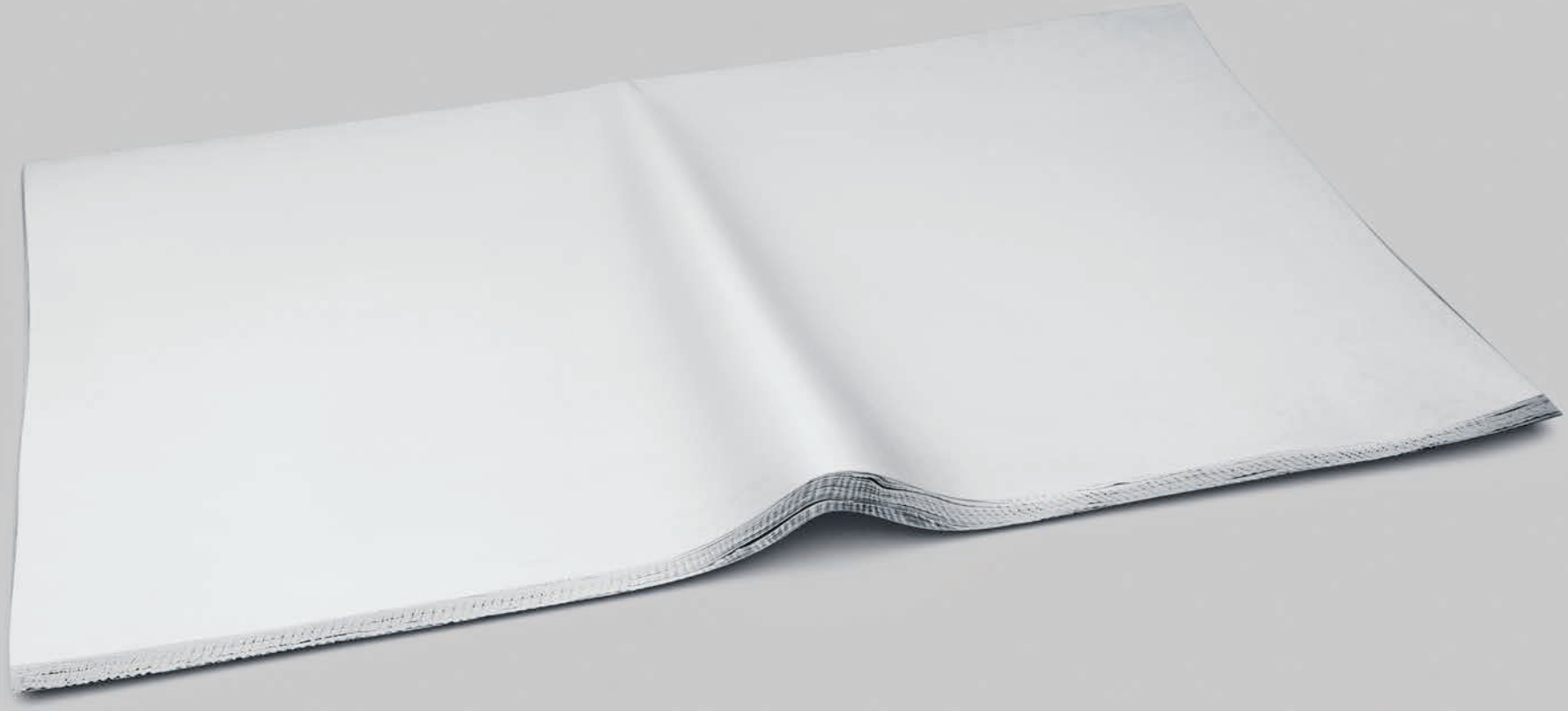

L'Amazònia obre la mirada de l'Església

Document Final de l'Assemblea Especial per a la Regió Panamazònica aprovat per l'assemblea sinodal amb dos punts que han cridat l'atenció dels mitjans: l'obertura a un possible diaconat femení i l'ordenació sacerdotal de diaques casats. Dos punts controvertits que són els únics que han trobat una certa oposició a les votacions, tot i que limitada a un màxim de 40 vots en contra sobre 170. Les dues novetats s'emmarquen en les necessitats pastorals de les zones despoblades de l'Amazònia, però plantegen una reconsideració a l'Església universal. De fet, el sacerdoci d'homes casats ja està incorporat en el món catòlic en alguns ritus particulars, com els anglicans incorporats al catolicisme, però no en el món llatí. La principal novetat és que es plantegi incorporar dones en alguns dels ministeris eclesials.

Ara el **papa Francesc** haurà de valorar com es desenvolupen o s'apliquen aquestes dues propostes, que trobaran una oposició àmplia entre els sectors tradicionalistes. Com també les propostes que qüestionen interessos de les grans multinacionals o dels poders de la regió. Els darrers papes han acostumat a acollir plenament les conclusions d'un organisme consultiu com és el Sínode, que representa el parer de les comunitats afectades i un treball de reflexió de diversos anys. En el discurs final a l'Aula del Sínode, Francesc va expressar la necessitat d'afrontar aquests reptes.

El document final és un dels més extensos dels darrers sínodes. Tracta temes tan amplis com la missió, la inculturació, la proposta d'un possible ritu amazònic, l'ecologia integral o la defensa dels pobles indígenes. En aquests dos darrers punts el text és especialment compromès. Diu que "defensar i promoure els drets humans, a més de ser un deure polític i una tasca social, és una exigència de fe" o que "la defensa de la terra no té altra finalitat que la defensa de la vida". També proposa nous conceptes com el del "pecat ecològic".

"Al Sínode s'ha escoltat el clam dels pobres de l'Amazònia i de la Terra"

Entre els participants del Sínode de l'Amazònia hi ha el jesuïta català i teòleg **Víctor Codina**. Actualment viu a Barcelona i forma part de l'equip del centre d'estudis Cristianisme i Justícia, que li ha fet aquesta entrevista. Durant més de 30 anys ha viscut a Bolívia, on ha estat professor de teologia a la Universitat Catòlica de Cochabamba i ha treballat amb sectors populars. Codina va formar part del grup d'experts encarregat d'elaborar el document preparatori i es va desplaçar a Roma per participar a les sessions del Sínode.

Ara, de nou a Barcelona, fa balanç de l'experiència i assenyala la supervivència dels pobles indígenes i el futur del planeta com els punts més importants d'aquesta experiència eclesial. Són els temes de fons que han marcat el Sínode, encara que no haguin estat notícia.

L'Amazònia amenaçada de mort

Al Sínode, explica Codina, "s'ha escoltat el clam dels pobres de l'Amazònia i, a través d'ells, de la Terra". 68.000 persones van participar en una gran enquesta, el resultat de la qual es va recollir en el document previ. "Se'n desprèn que l'Amazònia està en una situació gravíssima i que els pobles amazònics estan amenaçats de mort". Les grans companyies petrolieres, forestals o elèctriques estan explotant terriblement l'Amazònia, contaminant rius i terres. Els pobles indígenes es veuen obligats a emigrar, els seus líders són amenaçats de mort i assassinats, i en el seu desplaçament a les ciutats, queden a la perifèria, en situacions d'exclusió o delinqüència.

Evitar una lectura reduccionista

Per això, el teòleg jesuïta lamenta que s'hagi fet una lectura reduccionista del resultat del Sínode, focalitzant en qüestions com l'ordenació d'homes casats o el diaconat de les dones. "No és just", lamenta, "i és summament sospitós". Perquè, a parer seu, "l'horitzó del sínode no és purament eclesial, sinó ecològic, i interpel·la tot el món". "És una denúncia profètica contra els qui estan destruint la terra i oprimeixen els pobles amazònics, l'horitzó del sínode és la salvació del planeta". Això explica l'oposició que ha despertat des de determinats sectors socials i eclesials.

Sectors que no accepten l'opció de Francesc pels pobres, per la justícia, pels drets humans i la defensa de la terra, ni la seva crítica al clericalisme. "Són, en el fons, atacs contra una Església que s'obre al món i es solidaritza amb els qui pateixen", afirma. Des del punt de vista teològic,el jesuïta explica que s'ha tingut en compte la visió dels pobles indígenes com a hereus d'una saviesa mil·lenària, anterior a l'arribada dels missioners que hi van anar a evangelitzar-los. Finalment, assenyala la importància de prendre consciència del "pecat ecològic", perquè no només hi ha pecats contra Déu o contra els altres, sinó també quan no es respecta la Terra.

JESUÏTES/REDACCIÓ

CATALUNYA RELIGIÓ, el meu paper

Ara, **cada mes i de forma gratuïta**, et seleccionem els millors articles de Catalunya Religió en la nova edició impresa.

Catalunya Religió, el líder en informació digital, ara també en paper. El teu paper.

Consulta on pots trobar el teu exemplar gratuït a

www.catalunyareligio.cat/elmeupaper

De què ha servit el Sínode de l'Amazònia?

El gener del 2018 el **papa Francesc** va visitar l'Amazònia i com a resultat d'aquesta estada i dels greus problemes ambientals i socials que afecten la seva conca, la tardor del 2019 ha tingut lloc a Roma el Sínode de bisbes per l'Amazònia. Fins i tot, dins dels museus vaticans s'hi ha fet una interessant exposició titulada 'Mater Amazonia. La respiració profunda del món', que posa l'èmfasi en la riquesa cultural i espiritual dels seus pobles i en l'enorme valor ambiental que té aquesta conca en l'equilibri climàtic del planeta.

A la missa que va tancar el Sínode, el papa Francesc deia: "molts testimonis ens han explicat que és possible mirar la realitat d'una altra manera, amb les mans obertes, com un do, habitant la creació no com un medi per ésser explotat sinó com la casa que cal protegir". I en el discurs final del Sínode, el pontífex feia referència a la dimensió ecològica amb aquestes paraules: "La consciència ecològica ens fa denunciar l'explotació compulsiva, la destrucció del medi i, en aquest sentit, l'Amazònia és un símbol". Per tant, Francesc subratlla el valor ecològic d'aquest espai i la necessitat de mirar la Natura amb una mirada més àmplia. El pes ecològic d'aquest territori també queda recollit dins el títol i el text final del Sínode: 'Amazònia: Nous camins per a l'església i per a una ecologia integral'.

Sense dubtes, banalitats ni ambigüitats

Abans d'endinsar-nos en alguns dels conceptes que presenta el text del Sínode, convé respondre a la pregunta: per què l'Església mira, amb uns altres ulls, cap a aquesta terra? Perquè davant de l'emergència climàtica en què vivim, denunciada per milers de científics i institucions, no pot haver-hi dubtes, banalitats o ambigüitats. Després de la publicació de l'encíclica *Laudato Si'* era el moment de passar dels grans principis a la concreció dels problemes ecològics en terri-

toris claus i les terres amazòniques són un dels espais més tensionats del nostre planeta. Cal tenir present que als boscos amazònics es concentra la major biodiversitat del planeta i que el paper que tenen les seves masses forestals afecta l'equilibri climàtic mundial. D'altra part, en aquesta gran conca hidrogràfica, no només hi ha un problema ecològic, sinó també un de cultural i social. En aquests 7'5 milions de quilòmetres quadrats que té la conca amazònica viuen 33 milions de persones, dels quals 2'5 són indígenes, que tenen la seva pròpia cosmovisió on l'estima i el respecte per la Natura hi té un paper clau. Es tracta de persones que, a partir d'unes pràctiques antiquíssimes i de no sentir-se propietaris de la terra sinó custodis, han aconseguit viure en equilibri amb ells mateixos, la terra i el transcendent.

D'altra part, si tenim present que amb els incendis i les tales abusives ja s'ha perdut una cinquena part de la massa forestal i que milers de persones s'han vist violentades per marxar de les seves terres ancestrals per reconvertir boscos en pastures, obrir carreteres, centrals hidroelèctriques o explotacions mineres, el conflicte ambiental i social queda clarament reflectit.

Centrem-nos en les persones i, recordem, que els més de 400 pobles indígenes cada dia viuen més amenaçats per la violència de grups armats il·legals que no només han generat l'expulsió dels indígenes, sinó també la violència contra les dones, el tràfic de persones... Un reflex d'aquesta dramàtica situació és el gran nombre d'activistes i religiosos assassinats. A l'esmentada exposició 'Mater amazonia' hi ha les fotografies d'alguns dels religiosos que han deixat la vida per defensar els indígenes i la seva terra.

Valors ambientals i de justícia social

Davant d'aquesta realitat que és resultat de l'arribada del model de desenvolupament depredador occidental a unes terres que s'havien mantingut en equilibri gràcies al sentiment de pertinença de la població autòctona a la Natura que era concebuda com una mare que ens ensenya i ens ajuda, de què serveix el Sínode?

Abans de res, per girar la mirada cap a aquestes terres que tenen un gran valor pel planeta i cap els més desafavorits que hi viuen, però no per canviar-los sinó, simplement, per defensar-los. També per mirar-nos a nosaltres mateixos i prendre consciència de que vol dir l'ecologia integral.

De forma clara i senzilla, aquest concepte implica una nova forma d'entendre les nostres relacions amb la Natura, tant a nivell planetari com local. El fet clau és sentir-se part d'ella i no separat i, sobretot, mai per damunt seu. Si experimentem aquest sentiment, la Natura es convertirà en un espai d'aprenentatge i d'estima cap al medi, tots els éssers vius i el cosmos. Aquesta visió unitària també afecta a totes les persones que formen part d'aquesta Natura. Per tant, no es tracta només de defensar els valors ambientals, sinó també la justícia social. Si prenen consciència del nostre lloc, cal replantejar-se les nostres decisions quotidianes a nivell energètic, de consum, de mobilitat... i entendre que cal respectar i estimar tots els cicles i ritmes de la Natura amb el desig de preservar o custodiar la casa de tots i de la qual en forma part l'Amazònia.

JOSEP GORDI –UNIVERSITAT DE GIRONA

Catalunya Religió, el meu paper.

A CASA

Catalunya Religió és un mitja gratuït que se sosté amb les aportacions que rep la Fundació Catalunya Religió. Si feu un donatiu **rebreu l'edició setmanal en format PDF al correu electrònic i l'edició mensual en paper a casa.** Dues edicions que podreu compartir amb amics i comunitats. Les donacions a la Fundació Catalunya Religió es poden desgravar.

A LA MEVA PARRÒQUIA O ENTITAT

L'edició paper de Catalunya Religió es distribueix cada mes a través de diverses parròquies de Catalunya. **Si en voleu repartir en una parròquia, comunitat o seu d'entitat,** indiqueu-nos quants exemplars voleu rebre.

A LA PANTALLA

L'edició digital de Catalunya Religió segueix l'actualitat religiosa de Catalunya amb actualització permanent. Per rebre al vostre correu electrònic el **butlletí diari gratuït** apunteu-vos a https://www.catalunyareligio.cat/butlletins

- Envieu la butlleta a: **Fundació Catalunya Religió. c. Nàpols 346, 2n E. 08025 Barcelona.**
- O entreu a **www.catalunyareligio.cat/elmeupaper** i ompliu el formulari.
- També podeu fer un ingrés al compte de CaixaBank: **ES38 2100 3200 9222 0132 0031**. Titular: Fundació Catalunya Religió.
- Per a més informació, podeu escriure'ns a secretaria@catalunyareligio.cat o trucar-nos al 674 050 748.

BUTLLETA DE DONATIU A LA FUNDACIÓ CATALUNYA RELIGIÓ

A casa

Nom i cognoms: _____

_____ NIF: _____

(necessari per desgravar)

A la meva parròquia o entitat

Nom: _____

Exemplars que vull rebre: ◯ 50 ◯ 100 ◯ 150

(per altres quantitats escriviu-nos a secretaria@catalunyareligio.cat)

Adreça postal: _____

Correu electrònic: _____ Telèfon de contacte: _____

Vull col·laborar amb: ◯ 30 € ◯ 50 € ◯ 100 € ◯ ____ € *(mínim 30 €)*

Amb periodicitat: ◯ anual ◯ puntual

Codi IBAN: E S _ _ - _ _ _ _ - _ _ _ _ - _ _ - _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

La Fundació Catalunya Religió garanteix la privadesa de les dades de caràcter personal aportades, segons el Reglament General de Protecció de Dades (RGPD). Amb l'enviament de la butlleta accepta que aquestes dades siguin incorporades a un fitxer responsabilitat de Fundació Catalunya Religió i que siguin utilitzades amb la finalitat de gestionar els enviaments de l'edició paper i les aportacions econòmiques i per enviar-los informació de la Fundació. Aquestes dades es cancel·laran a petició seva o una vegada finalitzada la finalitat per la qual van ser recaptades. Poden exercir els seus drets adreçant-se a la Fundació Catalunya Religió amb domicili a c. Nàpols, 346, 2n E. 08025 Barcelona, o a l'adreça de correu electrònic info@catalunyareligio.cat

La FEDAC presenta el pla d'innovació educativa per a la transformació de l'escola

Com ha de ser l'escola del segle XXI? Podem afrontar els reptes del segle XXI amb el sistema educatiu del segle XX? Com volem que siguin les persones i el món del segle XXI? Aquestes són algunes de les preguntes que les 24 escoles FEDAC de Catalunya s'han plantejat i a les quals volen donar resposta amb el pla d'innovació educativa #avuixdemà2024. Per presentar aquesta proposta de transformació profunda de l'escola, la FEDAC va organitzar dissabte 16 de novembre la jornada #avuixdemà2024. | FEDAC

Canòlich Músic ofereix als adolescents criteris per gestionar les xarxes socials

El Festival Canòlich Músic se celebra al Principat d'Andorra des de fa set anys, i enguany va convocar els joves i adolescents, estudiants de primer a tercer d'ESO de les escoles confessionals d'Andorra i de La Salle de La Seu d'Urgell, i als joves dels Grups Txt de la diòcesi d'Urgell, a la parròquia andorrana de Sant Julià de Lòria, els dies 22 i 23 de novembre. L'encontre va portar per títol 'Atreveix-te, sigues tu mateix'. El grup Vocal Groove va solemnitzar la celebració eucarística, l'acte central del festival, a la l'església de Sant Germà i Sant Julià, ara completament renovada amb un nou mosaïc al presbiteri del pare **Marko Ivan Rupnik**. | BISBAT D'URGELL

Relleu al Santuari de Puiggraciós

L'església del Santuari de Puiggraciós va quedar plena a vessar en l'acte de relleu de la superiora **Rosa Julivert** diumenge 24 de novembre. La germana Rosa hi ha estat des del primer dia, des que l'any 1973 la comunitat de benedictines de Sant Pere de les Puel·les de Barcelona va assumir la cura d'aquest santuari del Vallès Oriental. Ara comença una nova etapa amb la germana **Roser Caminal** al capdavant, que serà acompanyada per la germana **M. Teresa Botey**. Els fidels han trobat en el santuari acolliment i escalf de les monges benedictines en nombrosos actes festius i religiosos promoguts al Santuari. | JOSEP M. BOIXAREU –GRUP ENLLAÇ

Vedruna Catalunya rep el Premi Escoles Verdes 2019

En el marc de la convocatòria del Premi 2019 Medi Ambient i Escoles Verdes que impulsa el Departament de Territori i sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, Vedruna Catalunya Educació va rebre el premi al treball en xarxa. Per a l'equip gestor del projecte, el premi "no és només un reconeixement a la bona tasca feta, sinó també un impuls il·lusionador a seguir planificant estratègies i actuacions que des de les escoles teixeixin vincles sostenibles amb les comunitats, amb l'entorn, amb el món". | VEDRUNA

Tortosa acull la professió perpetua de dues germanes de la Consolació

La Casa Mare de les Germanes de Nostra Senyora de la Consolació a Tortosa va acollir el 10 de novembre la professió perpètua de dues germanes: **Ana Belén Soriano Diones**, provinent d'Onda, a Castelló, i **Thais Mor Puig**, natural de Roquetes, província de Tarragona. En una eucaristia presidida pel bisbe de Tortosa, **Enrique Benavent**, les dues joves van professar el seu compromís. "Atretes per la força del teu Amor, reconèixer-te Senyor, Déu de la meva vida", van ser les paraules d'invitació a una celebració plena de gestos. | GERMANES N. S. CONSOLACIÓ

Poblet s'omple en solidaritat amb les víctimes dels aiguats

Tres-centes persones van assistir el 22 de novembre al concert solidari organitzat al monestir de Poblet el dia en què es va complir un mes exacte des que una riuada va causar importants danys personals i materials a la Conca de Barberà. Hi van assistir el president de la Generalitat, **Joaquim Torra**, i la delegada del Govern espanyol, **Teresa Cunillera**, i els alcaldes de la zona i representants d'empreses i institucions. El concert el van protagonitzar la soprano **Marta Mathéu** i l'organista **Juan de la Rubia**. L'acte va començar amb un minut de silenci en record a les víctimes mortals de les pluges. | MONESTIR DE POBLET

Reptes i objectius del turisme religiós

El turisme, que moltes vegades sembla una activitat purament vinculada a l'oci, és una de les activitats que pot afavorir l'evangelització avui. Si no, que ho diguin als grups que van fer la ruta de Sant Pau i van visitar llocs com la Via Recta a Damasc. No només és una evangelització profunda que relata un episodi de la vida de Sant Pau, un fet espiritual, una conversió, sinó de molt més... Visitar els llocs i ubicar en un espai tots els esdeveniments de la vida espiritual que ens han anat explicat fa que aquesta

geografia abstracta sigui concreta i nostra: "Jo també hi he estat. En tinc un record precís". Fa que l'evangeli que s'hi llegeix, les pregàries que es comparteixen a l'autocar junt amb els cants i altres i, sobretot el compartir l'eucaristia en els llocs emblemàtics, espais únics i amb condicions adequades, siguin una experiència inoblidable, sovint també amb les comunitats locals, amb els parroquians d'allà on som.

El pelegrinatge porta no només la visita als llocs, sinó que ens porta a descobrir també un nou sentit a les construccions, a les obres d'art, a la tradició de les relíquies. Redescobrim el sentit profund de molts objectes que fora d'un viatge religiós potser passarien desapercebuts. Aprendre a través de relíquies evocadores, que recorden moments transcendentals de persones santes, fer-hi esment, ens porta a aprofundir en la vida d'aquelles persones santes. Així la Ruta de Sant Francesc d'Assís, amb el missatge de germanor, d'amor per la natura de proximitat a la pobresa, visitar Assís, el Santuari de La Verna, Greccio...

Visitar Etiòpia, Líban, Armènia o Madagascar, tal i com ho ha fet el Sant Pare, és també un acte evangelitzador: conèixer els altres cristians, i a la vegada aplegar gent que vol viatjar per un interès purament cultural i així, sense pensar-ho, en aquests destins, contemplant l'art o l'arquitectura, redescobreixen l'interès pel cristianisme, també descobreixen la importància del cristianisme en relació amb la història del món a través dels segles i molt sovint fins el dia d'avui.

Però el recorregut més evangelitzador i transformador és, sens dubte, la Terra Santa d'Israel, viure els llocs de Jesús. Els pelegrins no només evoquen sinó que viuen en la mateixa realitat geogràfica, el mateix paisatge sota el mateix cel que un dia van viure els companys de Jesús. Allà s'uneixen pelegrins de totes les latituds del món, de totes les edats, de totes les condicions. Hi ha una unió en Crist. Quina millor evangelització podem experimentar?

Confiar en una agència especialitzada en turisme religiós, com és el cas de Ruth Travel, és una garantia d'èxit per l'organitzador del pelegrinatge. És important donar al sacerdot que acompanya els seus fidels el suport i l'experiència professional per poder desenvolupar el programa de visites amb les condicions més optimes d'organització.

MÓNICA PADROL, DIRECTORA GERENT RUTH TRAVEL

Acollir els separats i divorciats, la proposta de les Comunitats de Vida Cristiana

Trencar un projecte familiar, separar-se, divorciar-se o viure una ruptura sentimental mai no és fàcil. Si, al dolor i la ferida que un sent, hi suma el rebuig de la pròpia comunitat cristiana o el sentiment de no sentir-se digne, la remuntada es fa realment difícil. Amb voluntat d'acollir, acompanyar i integrar la realitat de les persones separades i divorciades, les Comunitats de Vida Cristiana –CVX– han engegat la Xarxa SAL.

Les Comunitats de Vida Cristiana són una associació mundial de laics que viuen l'espiritualitat ignasiana. S'organitzen per equips de missió comptant, per exemple, amb equips de missió de família, de migració o de situació política. L'equip de família fa uns anys que treballa diferents eines, com el Rellotge de la Família, que van posar a disposició de l'Església. Fa un cert temps que aquest equip va detectar una necessitat en l'àmbit de les persones que havien patit una ruptura, i es van posar a treballar.

"Vam fer un procés similar al del Rellotge, ens vam ajuntar setanta persones durant tres anys per veure com podíem ajudar les persones que havien patit una ruptura", explica **Maria Labernia**, de l'equip de missió de família de CVX. D'aquella experiència, junt amb el treball i assessorament d'especialistes, es va elaborar l'eina Quatre Estacions. Una eina pastoral i espiritual que utilitza la metàfora de les quatre estacions de l'any. Hi ha una primera part, l'hivern, que es tradueix en un acompanyament individual; després ve la tardor, "un temps de perdó en què es proposa un taller de perdó per poder curar la ferida que queda després d'una separació", afirma Labernia. Més tard arriba la primavera, un temps més comunitari; i poste-

riorment arriba l'estiu, "un temps per viure l'espiritualitat d'una altra manera a través d'assessors i acompanyants espirituals".

En paral·lel a aquest treball i procés d'aquest grup de persones, des de València un altre grup també vinculat a la Companyia de Jesús i d'espiritualitat ignasiana, va formar el projecte SEPAS. Una proposta grupal per a qui està separat i vol compartir amb altres la seva experiència, "d'igual a igual". Aquestes dues propostes es van anar gestant en paral·lel però sense saber-se massa, fins que es publica el llibre de les Quatres Estacions i alhora SEPAS comença la seva difusió. "Ens vam adonar que tots dos projectes fèiem el mateix itinerari, que tots dos formàvem part de les Comunitats de Vida Cristiana, i es va crear la Xarxa SAL".

Separats Amoris Laetitia, ser Sal a la Terra, o Surt de tu i ves cap els altres, són alguns dels significats d'aquestes sigles. *Amoris Laetitia* perquè tots dos projectes sorgeixen quasi com a resposta a l'exhortació apostòlica del papa **Francesc**, publicada l'any 2016, tot i que el treball de les CVX era paral·lel, i inclús previ. "*Amoris Laetitia* va ser un revulsiu per a la nostra tasca", confessa Labernia, "va ser com si l'exhortació ens demanés ajuda i nosaltres ja tinguéssim una resposta a la seva demanda".

Una demanda de curar ferides i necessitat d'acompanyament que coneix bé Maria Labernia. Ella fa dotze anys que és separada i acompanya persones que actualment han viscut el mateix que ella. Ens confessa que ja hi ha hagut unes vuit persones a tot Espanya que han demanat informació i ajuda a través del correu electrònic que apareix a la publicació. "La sensació que jo tenia quan vaig patir la meva separació és que estava sola". Ara, reconeix, l'*Amoris Laetitia* ha obert una porta gran, i creu que "la proposta de la Xarxa SAL pot ajudar a les persones a fer un camí, a apropar-se", perquè, segons la seva intuïció i experiència, "hi ha una necessitat important i sobretot molta soledat en el procés d'una separació".

Amoris Laetitia obre sobretot la porta "a mirar d'una altra manera la realitat dels separats i divorciats", perquè la família, explica Labernia, "és molt diversa i complexa". És un canvi de mirada, perquè, reclama que és molt important en aquest procés "ajudar les persones a que facin un bon discerniment i acompanyar-les, perquè puguin integrar a la seva vida les ferides".

Actualment la Xarxa està arrencant. Els participants podran rebre les dues eines, tant les Quatres Estacions com el projecte SEPAS, "perquè són eines complementàries". Recorden que el projecte s'adreça a tothom, "no és una proposta només per a membres de CVX, sinó per a tothom que ho necessiti".

I, per altra banda, també fan una petició per a possibles acompanyants. "Necessitem persones que vulguin acompanyar aquests processos", persones que acabaran caminant amb la persona, "perquè l'acompanyant no està ni per sobre ni indicant què ha de fer l'altre, només acompanya".

GLÒRIA BARRETE

Cuidar l'esperit al final de la vida. 10 anys del programa per pal·liatius de 'La Caixa'

Busquen que la persona i el seu entorn sigui ben tractada fins al final de la vida. I això passa, també, per l'atenció psicològica i espiritual dels malalts i dels seus familiars. El Programa per a l'Atenció Integral a Persones amb Malalties Avançades de 'la Caixa' té cura des de fa deu anys de les dimensions que contribueixen al benestar de la persona. Tant si són a casa, com a l'hospital.

Deu anys són la trajectòria mínima que necessita qualsevol programa social sigui útil. Així ho va expressar el 18 de novembre el subdirector general de la Fundació Bancària "la Caixa", **Marc Simón**, quan va presentar els resultats d'aquest projecte. Simón va defensar que acompanyar "les necessitats més interiors de la persona" és fonamental des d'una perspectiva d'atenció integral. En el cas del programa que ha complert deu anys, els psicòlegs es fan càrrec d'aquesta atenció espiritual, sempre que no hi hagi una petició especial de caràcter religiós. En aquest cas, si la persona no disposa de ningú conegut, es deriva en una altra figura especialitzada.

Segons el director científic del Programa, **Xavier Gómez-Batiste**, aquests aspectes psicosocials i espirituals "no són fàcils d'avaluar". I en aquest sentit va identificar "un repte de caràcter metodològic". Batiste va descriure la dimensió espiritual o transcendent com una qüestió personal. I hi va afegir que "el programa explora aquesta dimensió i li atorga una visió professionalitzada".

El sentit de la vida i el benestar del pacient

El programa es dedica a atendre persones que viuen un alt impacte emocional, persones a qui toca afrontar canvis i que tot plegat conforma un procés molt estressant. Així ho va descriure **Imma Lillo**, psicòloga de l'EAPS Vilaniu Tarra-

gona, que va explicar com el programa permet atendre aspectes psicosocials i espirituals. I és aquí on cal afrontar el sentit de la vida, el perdó o revisar assumptes pendents no resolts. Això possibilita, segons Lillo, "disminuir la càrrega familiar" i millorar el benestar el pacient.

En aquest sentit, Lillo va subratllar que el programa, des del començament, ha fet un esforç especial en formar els professionals competents en aquesta àrea. Per tal de "dotar d'eines validades per detectar i abordar necessitats espirituals".

El repte d'atendre necessitats espirituals

Segons **Josep Ballester**, director de l'Àrea Sanitària del Grup Mutuam i gestor sanitari, la recerca que s'ha derivat del programa descriu com viuen les necessitats espirituals els pacients en aquesta fase de final de la vida, i com els professionals les poden detectar. "A la universitat no ens formen en aspectes espirituals", va reconèixer Ballester.

Josep Ballester va descriure el conjunt del programa com a "exemple fefaent del que significa un partenariat públic i privat". Des de la visió publica, i com a gestor sanitari, va agrair "poder incorporar la dimensió psicològica i de les necessitats espirituals dels pacients i les famílies que des l'administració no hauria estat possible". Una col·laboració que els ha permès, entre d'altres qüestions, "incorporar un ventall de psicòlegs i psicooncòlegs".

Dialogar, per escoltar i orientar

D'aspectes culturals, religiosos i de cosmovisió, Ballester va explicar que "en moments de la vida en què la família se sent desbordada apareixen dificultats d'expressió". El fet que els professionals acompanyin en aquests moments "facilita que apareguin dubtes, pors o, inclús, terrors de pensar que no has estat just o coherent amb la teva visió religiosa o amb la teva creença".

I va insistir: "Som molt respectuosos amb els aspectes de fe". La Societat Espanyola de Cures Pal·liatives va apuntar la necessitat d'abordar qüestions espirituals, no sempre ben ateses. Ballester va reconèixer que la majoria de necessitats religioses les detecten els mateixos professionals. "Hem de ser exquisidament curosos i prudents". Va parlar aquí de la disponibilitat d'agents de pastoral de la salut, quan es treballa en hospitals que compten amb equips de Servei d'Atenció Espiritual i Religiosa (SAER), com en el cas de Sant Joan de Déu, com a entitat confessional. En qualsevol cas, va explicar que "l'accés al serveis és a demanda" i que "si el pacient o familiar requereix un servei religiós, nosaltres el facilitem". Un servei que essencialment és "dialogant" per "escoltar i orientar".

L'experiència positiva de familiars i malalts

És el cas d'**Aleix Gómez**, acompanyat des de Sant Joan de Déu durant la malaltia dels seus pares i el procés de dol. "L'acompanyament comença quan la vida està a punt de canviar", va explicar. Sobre la mort dels pares va compartir que "és una situació que no se supera, però sí aprens a viure amb ells i a tirar endavant". I que això és possible gràcies a l'ajuda dels professionals. Per això va fer una crida: "Animo a tots els familiars a acudir a aquestes ajudes professionals".

Paz Teruel, pacient de l'EAPS Mutuam, va perdre el seu marit i ara afronta el diagnòstic de la

seva malaltia. Tot i que compta amb l'ajuda de les seves filles, valora en positiu el suport professional: "Un punt de recolzament que em va fer veure que jo era més forta". I explica que "quan ve a veurem una estona, em trobo més feliç i vaig més tranquil·la".

En el cas d'**Oscar Monescillo**, pacient de l'EAPS Mutuam, reconeix que rebutjava la figura del psicòleg. "Et passes tota la vida pensant 'jo sol me'n sortiré'". Arribat un determinat moment, però, la necessitat d'ajuda es fa evident. L'Oscar ha trobat empatia en la Noemí, que l'ha ajudat a obrir-se.

Segons **Montse Buisán**, directora de l'Àrea de Pobresa i Humanització de la Salut de la Fundació Bancària "la Caixa", acompanyar les persones en el final de la vida requereix "d'eines tècniques però també d'una sensibilitat especial". El programa té com a horitzó "que la vida tingui vida fins l'últim instant".

Aliances amb valor afegit

El projecte compta amb "aliances que afegeixen valor". A Catalunya, el Programa l'implementen 55 professionals dels equips d'atenció psicosocial (EAPS) que pertanyen a vuit entitats socials i que actuen en 33 hospitals i centres sociosanitaris i en 42 equips d'atenció domiciliària. A escala global, el programa, emmarcat dins l'Estratègia de Cures Pal·liatives del Sistema Nacional de Salut.

La finalitat del programa és assolir una atenció integral basada en el suport emocional, social i espiritual a la persona malalta i als seus familiars, i també en l'atenció al dol, el suport a professionals de cures pal·liatives i l'acompanyament a càrrec de més de 1.000 voluntaris.

El programa tracta situacions de soledat i intenta millorar l'experiència de patiment i de fragilitat que provoca; també inclou l'atenció a adolescents i joves amb familiars que tenen pronòstic de malaltia avançada o que han perdut el pare o la mare molt aviat. Els EAPS en fan seguiment, amb trobades setmanals durant un any. O fins que convingui.

Les dades apunten que en més d'un 40% dels casos els familiars dels pacients tenen problemes amb la cura. En aquest capítol i com a experiència nova dins del programa, destaca l'Escola de cuidadors: el darrer any hi ha passat 1359 persones, que han realitzat més de tres mil tallers.

Millora de la qualitat de vida

El seguiment del programa i l'avaluació continuada, quantitativa i qualitativa, apunta dos resultats rellevants: "La millora dels paràmetres de qualitat de vida –els emocionals, els socials, els d'espiritualitat, sensació de pau i de sentit de la vida–, però també el l'adaptació a la situació de malaltia". El Consell d'Europa, a finals de 2018, va reconèixer la qualitat del programa, avaluat molt positivament per les famílies que hi ha participat. Milloren en els pacients són la psicològica, la social i l'espiritual. La primera avaluació científica del programa conclou que l'atenció psicosocial que s'hi ofereix respon a les necessitats de les persones malaltes ateses i que milloren en el 90 % els símptomes en l'àmbit anímic i psicològic.

REDACCIÓ

Joan Torra, nou degà de la Facultat de Teologia de Catalunya

Sempre ha combinat la tasca acadèmica amb la pastoral i actualment és rector de diverses parròquies de Torelló. Des del 5 de novembre, **Joan Torra** (Manresa, 1954) substitueix a **Joan Planellas** –que va ser nomenat arquebisbe metropolità de Tarragona el 4 de maig– en el càrrec de degà de la Facultat de Teologia de Catalunya.

En rebre el nomenament, Torra va agrair la tasca del seu predecessor, "que ha deixat el llistó molt alt"; i va apuntar que l'objectiu d'ara "ha de ser mirar de continuar el bon ritme que de fa temps porta la Facultat, una feina que ha de ser feta de conjunt, amb els consells, sinodalment, amb tothom". També va tenir paraules d'agraïment pels anys d'estudiant i de professor en una Facultat que li ha facilitat mantenir-se al corrent i obrir horitzons de manera contínua. "Em fa molt respecte el compromís de ser degà i miraré d'aprendre'n; al cap i a la fi, penso que es tracta d'ajudar a què tots puguem fer el que correspon a la Facultat i ens trobem còmodes en l'objectiu de ser un lloc de pensament i d'ensenyament de la teologia de cara a tenir permanentment a punt aquesta 'paraula de Déu i sobre Déu' que sigui significativa per a la vida de les persones del nostre món d'avui, en el nostre context", va concloure.

Torra és prevere de la diòcesi de Vic des de 1982 i n'ha estat vicari episcopal. Diplomat en Teologia i Ciències Patrístiques (Roma, 1990), l'any 1987 es va llicenciar en Teologia per la Facultat de Teologia de Catalunya (Sistemàtica). El 2017, hi va defensar la tesi doctoral en Teologia dogmàtica. Des del curs 1999-2000, és professor de Patrologia a la FTC, en l'especialitat de Litúrgia de l'Institut Superior de Litúrgia de Barcelona (ISLB). També és professor de Patrologia, Litúrgia i Sagraments a l'Institut Superior de Ciències Religioses de Vic, d'on ha estat director (2004-2008) i a l'ISCREB.

La Jornada Sant Jordi fa potència de la vulnerabilitat

Quinze anys de complicitats eclesials compartides. Quinze anys teixint xarxa per una Església sensible als qui més pateixen i compromesa amb el món social i polític. La Jornada Sant Jordi va omplir el dissabte 23 de novembre de pensament i de diàleg. Aquesta edició, de la mà de la teòloga **Pepa Torres** i del filòsof **Josep Maria Esquirol**. La primera, amb les lluites que busquen alliberar i cuidar la persona. El segon, sobre la capacitat de commoure's i de ser ferits que conformen la condició humana. Lectures complementàries per parlar de *Cel i Terra*, títol de la quinzena jornada que va aplegar més d'un centenar de persones a l'Hotel Alimara de Barcelona. "L'èxit del sistema és convèncer-nos de la impotència", va apuntar Pepa Torres, que treballa al barri de Lavapiés de Madrid. Des de l'experiència de l'activisme a peu de carrer, i com a religiosa, filòloga, teòloga i educadora social feminista, aposta per la desobediència i la transgressió davant d'un sistema injust que castiga els febles. En comptes de formular "el 'sí' resignat", Torres aposta pel "'no' desobedient i creatiu".

La religiosa va descriure un context incert, de guerra contra la vida, de fonamentalisme i d'un cristianisme al servei del supremacisme -amb

exponents com **Trump**, **Bolsonaro** o Vox–; un sistema que premia la suficiència i el consum i que practica la lògica de l'exclusió, des de la ideologia de la seguretat i la sospita. Des d'aquí va reivindicar la necessitat de prendre consciència, de crear nous models basats en la solidaritat, on practicar l'alteritat que humanitza, l'amor polític i la interdependència. També en el sentit "del misteri que ens habita", va dir reivindicant l'espiritualitat.

"L'amor és polític"

El seu parlament va mostrar nombroses iniciatives que ja practiquen aquesta "humanitat creativa" des de l'atenció a "allò petit, fràgil i perifèric". "Som molts els que proclamem que l'amor i la bondat existeixen, i que l'amor és social i polític". Va defensar així que "l'amor coexisteix amb el mal, la injustícia i la violència; però no es limita a atendre les conseqüències de la lògica perversa del rebuig, sinó que busca ferir-les i desmantellar-les". Recollint la descripció del filòsof Josep Maria Esquirol de les ferides que ens fan humans, Torres va demanar "fer potència de la vulnerabilitat, perdre la por a la ferida i compartir-la".

Portat a l'Evangeli, segons Torres: "L'amor viscut a l'estil de Jesús de Natzaret descentra, desinstal·la, problematitza, dona prioritat a les necessitats dels últims i les últimes sobre les pròpies, subverteix l'ordre, transgredeix, és creatiu". En aquest sentit, va defensar que "l'amor és polític perquè es tradueix en passió i compromís pel bé i la dignitat de totes les persones". En la seva conferència va desgranar diferents somnis que alimenten la vida. I va fer una crida a teixir xarxes i a "sumar llums i creativitats". I també va demanar resignificar la teologia i l'espiritualitat de la cura per construir "l'imaginari d'un Déu creador i tot curós" que "crea i no abandona".

La cura, moviment humà fonamental

El filòsof Josep Maria Esquirol va criticar la ideologia ambiental que convida "a superar l'humà". Una superació que considera evasiva. En canvi, va defensar "el moviment endins", el que permet "aprofundir el més humà de l'humà". Així va parlar del que defineix la condició humana. Des del fet de rebre un nom, passant per la capacitat de poder –"humà és el que pot"– fins a la capacitat de modificar el món i de ser "afectat molt profundament".

Esquirol va plantejar que "el més radical de l'humà és l'afecció o la commoció". I va parlar així de la vulnerabilitat, la passivitat i la sensibilitat i de les ferides infinites que defineixen la persona. També va apuntar la subjectivitat com a qüestió específica de l'ésser humà: "No només sentim sinó que sentim que sentim". I va descriure la capacitat de replegar-se, d'una certa "flexibilitat voluntària": "Aquest plec dona peu a la interioritat", va defensar.

Per al filòsof, "la cura és el moviment humà més fonamental". I va vincular-hi la vida espiritual, que entén com a acompanyament de la ferida. Esquirol va parlar també de la ferida de l'amor: "L'amor que sents dels altres o que sents rebre dels altres és una de les ferides més fonamentals del moviment de la vida", va defensar.

En relació al tema de la jornada, es va referir al cel blau, símbol de l'eternitat i la quietud. Lluny de llegir-hi una fugida, Esquirol el va reconèixer com "un segon sostre", "el cel blau protector que ens fa de casa i ens asserena". I un cel blau que "expressa l'alba, el fer-se de dia, que en nosaltres significa despertar", va concloure.

Experiències en "terra sagrada"

La taula rodona de la tarda va donar veu a persones que treballen cada dia al costat de persones vulnerables i que conjuguen acció i contemplació: el capellà **Valentí Alonso**, que acompanya espiritualment persones que han viscut estrès posttraumàtic; **Maite Valls**, psicòloga i religiosa de Jesús-Maria, que col·labora amb la Fundació Vidal i Barraquer; la directora de la Plataforma Educativa dels Salesians a Lleida, **Pilar Lance**; i el capellà **Javier Sánchez**, que es dedica a la pastoral penitenciària a Navalcarnero, a Madrid. Sostinguts per la pregària quotidiana, van parlar dels seus espais de treball com a "terra sagrada". Espais de proximitat i fraternitat que fan possible que la persona pugui tirar endavant.

El consiliari del grup, el jesuïta **Enric Puig**, va demanar "discernir les prioritats perquè l'esperança i l'amor es realitzin ara i aquí". I va convidar a defugir "escenaris confortables però incomplerts i desarrelats" i a "caminar cap a la saviesa també fa bones persones". El president del Grup Sant Jordi, **Pere Fàbregues**, va descriure els participants com a gent compromesa i els va animar a la reflexió. "Aquí, confrontar i debatre; a la perifèria, actuar", els va dir. El director general d'Afers Religiosos de la Generalitat, **Marcel·lí Joan**, va agrair la feina de les entitats convocants. Va fer presents els presos i els exiliats per raons polítiques i va agrair que el títol de les jornades, *Cel i Terra*, aculli una dualitat present en el fet religiós: "Les religions són sovint acusades d'ocupar-se només d'allò espiritual o de prometre una vida eterna, sense preocupar-se d'aquesta vida". En la salutació inicial, el cardenal **Lluís Martínez Sistach** va demanar "superar el pensament únic, eixamplar horitzons i reconèixer la nostra transcendència". I recordar que el papa Francesc insisteix en què no es pot esperar a "resoldre les causes estructurals de la pobresa". **Carles Armengol**, president de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat i membre del Grup Sant Jordi, va concloure que "sempre es pot fer alguna cosa, en tots els àmbits i en totes les realitats".

LAURA MOR

Les quotes que abonen les famílies... als centres públics

PER FUNDACIÓ ESCOLA CRISTIANA DE CATALUNYA
A L'ESCOLA CRISTIANA

Un estudi que s'ha publicat recentment i que porta per títol 'La contribució econòmica de les famílies al sistema educatiu públic català', de la Federació d'Associacions de Pares i Mares de Catalunya (FaPaC) -que integra AMPAs dels centres públics-, constata que les famílies d'aquest sector "paguen un total de 148 MEUR cada curs en despeses de funcionament que, per llei, hauria d'assumir el Departament d'Educació.

En no fer-ho -ha alertat la FaPaC- incompleix la seva pròpia normativa i vulnera drets com el d'igualtat i el de la no-discriminació, a més dels principis de gratuïtat i universalitat, que marca tant la LOMCE com la LEC", d'acord amb les pròpies paraules dels responsables d'aquesta Federació.

Si això succeeix en el sector públic en el qual l'ensenyament és gratuït, no és massa complicat deduir que la situació s'agreuja considerablement en el sector concertat, en el qual el mòdul econòmic és inferior i, de bon començament, diversos consellers han reconegut, malgrat la gratuïtat legal, que "les aportacions dels pares són tan voluntàries com imprescindibles".

Les conclusions d'aquest informe no ens han de resultar en absolut estranyes, i no només per

les derivades de la coneguda situació del sector concertat. Al Pacte contra la segregació escolar, promogut pel Síndic de Greuges i subscrit pel Conseller d'Educació, s'afirma que el dèficit de finançament públic provoca que part del servei educatiu que presten els centres s'hagi de finançar per mitjà de les aportacions de les famílies, la qual cosa resulta contradictòria amb el principi de gratuïtat que regeix el nostre sistema educatiu i suposa un important factor de desigualtat, tant en l'accés als diferents centres com també en la configuració dels projectes educatius, condicionats, en part, pel finançament privat de les famílies. I continua afirmant que, a causa de l'infrafinançament del sistema, les famílies que escolaritzen els seus fills o filles en centres públics fan aportacions econòmiques, directament o per mitjà de les AFA/AMPA, per diferents conceptes –material escolar, sortides i colònies escolars, serveis escolars, quota d'AFA/AMPA, etc.– que van destinades a sufragar determinades despeses de funcionament o de desenvolupament de l'activitat escolar, com ara la compra de material o tecnologia o el finançament de projectes –plàstica, robòtica, llengües estrangeres, etc.– o serveis escolars –biblioteques, etc.– que es desenvolupen o s'utilitzen durant l'activitat escolar.

Resulta del tot concloent que un sector que rep un finançament públic de 5.724,35 € anuals per alumne, segons dades corresponents a l'any 2017 facilitades pel propi Departament d'Educació, que contrasten de forma evident amb els 3.565,61 € que en el mateix període rep un alumne d'un centre concertat, es plantegi de forma tant diàfana la vulneració dels drets d'escolarització fonamentals que fa l'Administració educativa.

Ens ve al cap una reflexió inicial. El dret d'elecció de centre, que en definitiva és manifestació del que tenen pares i mares perquè els seus fills i filles rebin una educació conforme les seves conviccions, mostra uns severs obstacles per a la seva realització. Unes traves que són del tot injustes i també il·legals, perquè l'Administració no compleix les seves obligacions. I aquest incompliment ho és amb una pàtina de discriminació, per la desigualtat de tractament que es fa entre els alumnes del Servei d'Educació de Catalunya, tots ells proveïts *a priori* dels mateixos drets i condicions per a la seva escolarització.

Al si del Pacte contra la segregació escolar de Catalunya, la comissió d'estudi del cost de la plaça escolar continua el seu treball. Com no podria ser d'altra manera, s'ha pres consciència, també, de la realitat de l'infrafinançament públic dels centres concertats. Resta per determinar quantitativament aquest dèficit financer. Ni el mòdul de despeses de funcionament ni les plantilles de personal cobreixen les necessitats mínimes per al sosteniment real de l'escola concertada. I les xifres, de manera més o menys aproximada, són conegudes.

Amb el ressò encara viu dels resultats de les eleccions celebrades diumenge passat, la classe política ha de fer política, ha de resoldre i ha de decidir. Els drets de la societat, entre els quals el de garantir una escolarització de qualitat per a tothom i amb respecte a les opcions personals de les famílies, que trien projectes educatius oferts per l'escola pública o per l'escola privada concertada, requereixen ser defensats pels nostres dirigents amb coratge i generositat. Pensem que no és exigir gaire. Tant de bo que tothom compleixi.

La validesa de la guitarra en la litúrgia

Els liturgistes mai no han estat gaire partidaris de les guitarres a la missa. Tampoc no ho era el pare **Gregori Estrada**, un dels grans compositors litúrgics de Montserrat. Però dins de la seva extensa obra, el pare Gregori va compondre quatre salms responsorials per a guitarra que havien quedat en oblit. Dimecres 27 de novembre es van recuperar i cantar de nou en la presentació del llibre *Quatre salms responsorials* que es va fer a la parròquia de la Mare de Déu de Núria de Barcelona. L'abat **Josep Maria Soler** va explicar que aquests salms mostren com "la guitarra pot ser un instrument litúrgic vàlid amb qualitat". | JORDI LLISTERRI

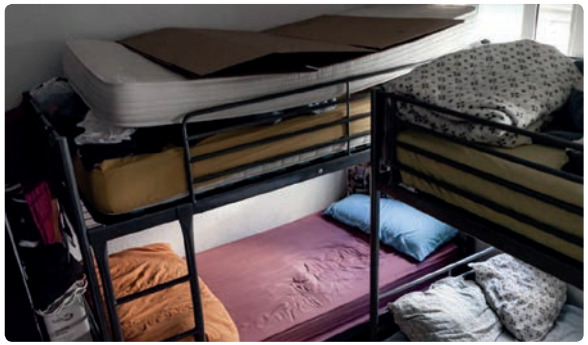

La situació de l'infrahabitatge s'agreuja a Badalona

"La situació de l'edifici del passatge de la Torre del barri de La Salut de Badalona no és un cas aïllat, sinó que són moltes les famílies de Badalona que viuen sense les mínimes condicions d'habitabilitat". Així es van expressar el 18 de novembre el Centre Sant Jaume, la Fundació Salut Alta, la Fundació Ateneu Sant Roc i Càritas Diocesana de Barcelona, entitats que treballen a la ciutat de Badalona amb famílies en situació de vulnerabilitat. Badalona no és un cas aïllat, i la problemàtica de l'habitatge ja afecta un 36% de les persones de la diòcesi de Barcelona, que suposen gairebé un milió de persones. | CÀRITAS BARCELONA

Nou orgue a l'església de Sant Vicenç de Sarrià

L'arquebisbe de Barcelona, **Joan Josep Omella**, va beneir dissabte 16 de novembre el nou orgue de l'església parroquial de Sant Vicenç de Sarrià. Aquest nou instrument, construït per l'orguener **Albert Blancafort**, compta amb 2.577 tubs distribuïts en 40 registres, tres teclats i pedal, i permetrà millorar la qualitat de les celebracions, a més de generar una activitat cultural amb concerts i audicions. Com afirma el rector de la parròquia, **Salvador Bacardit**, "aquest orgue obrirà més l'església al barri i a la ciutat, perquè la música, com tot art, ens uneix, ens obre al Misteri, ens ajuda a retrobar la pau del cor i a anar més enllà dels nostres neguits quotidians". | PARRÒQUIA SANT VICENÇ DE SARRIÀ

Encara que no hi creguis...
Tots tenim un àngel
Especialment per Nadal
CONVERTEIX-TE EN UN ÀNGEL, COL·LABORA A WWW.CARITASCATALUNYA.CAT

Càritas

Qui són els bahá'ís?

Aquest 2019 els bahá'ís de tot el món commemoren el 200 aniversari del naixement del Báb, l'herald de la Fe Bahá'í, que va anunciar l'arribada de **Bahá'u'lláh**, un educador espiritual que és per a la comunitat bahá'í manifestació de Déu a l'època actual. L'acte de celebració del bicentenari, així com la commemoració del naixement de Bahá'u'lláh, van tenir lloc el mes d'octubre a la Casa de Convalescència de Barcelona. Per conèixer més la realitat bahá'í, hem parlat amb **Emilio Egea,** secretari de l'Assemblea Local bahá'í de Barcelona.

Quin és l'origen de la Fe Bahá'í?

Neix a Pèrsia l'any 1844 amb la revelació de Bahá'u'lláh, el seu fundador. El Báb va preparar el camí per a Bahá'u'lláh. Ell va ser com **Joan el Baptista** per a **Jesús**, va venir a preparar el camí per a la revelació de Bahá'u'lláh, anunciant la seva propera arribada. Els bahá'ís considerem al Báb i a Bahá'u'lláh com dues manifestacions diferents. Encara que la Fe Bahá'í neix a Pèrsia, l'actual Iran, aviat en vida de Bahá'u'lláh es va estendre per països veïns. Com els apòstols de Jesús, que es van escampar per tot el món, així ho van fer els bahá'ís, ajudats pel fill de Bahá'u'lláh, **Abdu'l-Bahá**. Ell va compartir amb el seu pare el captiveri pràcticament tota la seva vida, més de 40 anys i, quan va ser alliberat per la revolució dels joves turcs, va viatjar als Estats Units i a Europa per difondre els ensenyaments de Bahá'u'lláh per ambdós continents.

Des d'aleshores, la comunitat bahá'í sempre ha tingut plans a nivell global per estendre els ensenyaments de Bahá'u'lláh per tot el món. Avui és la segona religió més estesa geogràficament, després del cristianisme, tot i que no numèricament. Serà **Virginia Orbison**, una de les pioneres, qui porta la Fe Bahá'í a Espanya, a Madrid, el desembre de 1946, i serà l'any 1948 quan es creï la primera Assemblea Espiritual Local. D'allà es va estendre a Barcelona, a través de familiars de creients bahá'ís, com per exemple la família de **Juana Ortuño** que van acceptar la Fe Bahá'í a Barcelona i van crear l'any 1949 la primera Assemblea Local de Barcelona, fa ja setanta anys.

Quina presència tenen a Catalunya?

Hi ha actualment un miler de bahá'ís a Catalunya i es congreguen a Barcelona, Terrassa, Sant Cugat, Cerdanyola, Hospitalet, Girona o Figueres, per anomenar algunes poblacions. La Fe Bahá'í no té clergat, s'organitza a través d'institucions que s'escullen anualment de forma confidencial, per vot secret, i sense campanya electoral, on ningú es presenta i tothom pot sortir escollit. Els bahá'ís després de pregar escullen nou persones que durant un any seran els coordinadors de les activitats de la localitat. Poden ser escollits homes o dones, i es renoven cada any. Cada municipi amb presència bahá'í té la seva Assemblea Local, i totes actuen independentment. Les assemblees, tot i que tenen autoritat, estan formades per creients igual que els altres, són només una manera de gestió, el càrrec de president o secretari és un servei que no implica superioritat jeràrquica.

Els bahá'ís es regeixen per un calendari propi. Avui dia existeixen molts calendaris, cada revelació té el seu propi, i Bahá'u'lláh i el Báb van proposar-ne també un. Té dinou mesos amb dinou dies cadascun i tenen noms d'atributs divins com misericòrdia, bondat, etc. El primer dia de cada mes bahá'í la comunitat es reuneix per consultar junts amb la institució local. És una reunió que anomenen 'festa dels 19 dies' en què hi ha una part d'oració i una altra consultiva, en què es donen idees i suggeriments. La propera festa dels 19 dies serà el 3 de novembre, el primer dia del nou mes bahá'í. El 15 d'octubre va començar el mes bahá'í Coneixement.

En què creuen els bahá'ís?

Creiem que hi ha un sol Déu, una sola religió i una sola humanitat. Que Déu és un tot i que en cada país i llengua se li designa diferent, que és una entitat creadora, i que qualsevol cosa que diem d'aquella entitat és absolutament falsa perquè no s'apropa a la realitat. Nosaltres no podem comprendre l'essència divina, però Déu que ens ha creat per amor, sí que se'ns revela a través d'uns éssers especials, que anomenem manifestacions de Déu, i que manifesten els atributs divins i donen a conèixer la voluntat de Déu per a l'ésser humà. Aquestes manifestacions de Déu són els educadors universals i corresponen als fundadors de les grans religions, tot i que no considerem que hi ha moltes religions, sinó que totes elles són com capítols d'un llibre, d'un procés de revelació contínua i progressiva. Aquests fundadors són Mahoma, Buda, Jesucrist, Zoroastre...

Les diferències que observem en les diferents religions són de dos tipus. La religió en la seva essència creiem que és sempre immutable, i que hi ha principis presents en totes les religions i que són idèntics, però que varien alguns

dels preceptes de les religions que tenen a veure amb les condicions d'època i lloc a cada moment. I les altres diferències són tots aquells afegits que els éssers humans han anat incloent a la religió, com els ritus o la simbologia.

Tots els profetes han parlat dels anteriors, i han predit o bé el seu retorn o bé la vinguda d'una figura que parlaria del mateix que han parlat. Són els seguidors de cada religió els qui aferrant-se a la figura del profeta han rebutjat una altra revelació de Déu com si a cada època no es necessités els ensenyaments divins. La religió, igual que la resta de coses, està subjecta a evolució i Bahá'u'lláh creiem que és el missatger de Déu per aquesta època però creiem que no serà l'últim. Els bahá'ís pensem que d'aquí a mil anys apareixerà un altre educador que portarà uns altres ensenyaments per a la humanitat d'aquell moment i que ja haurà tingut els fruits d'aquesta revelació de Bahá'u'lláh.

Com és l'espiritualitat bahá'í?

Els bahá'ís donem molta importància a l'oració, tant individual com col·lectiva. Quan ens reunim sempre preguem i la considerem com a part important de la vida espiritual de les persones. Igual que ens alimentem materialment, també necessitem de l'aliment espiritual.

A l'oració ens comuniquem amb Déu, i d'alguna forma sentint-se en la seva presència, reflexionem sobre la nostra pròpia existència, sobre les qualitats que ha de tenir la nostra vida. Tot i que els bahá'ís tenim moltíssimes pregàries revelades per Bahá'u'lláh i el Báb, també es poden utilitzar les pròpies paraules, tot i que sempre seran menys importants que les d'ells.

Bahá'u'lláh va escriure més de 100 volums. Hi ha dos llibres en particular que són molt importants, *El llibre de lleis*, un compendi de tots els ensenyaments de Bahá'u'lláh, i un altre que es titula *El llibre de la certesa*, que són explicacions que dona Bahá'u'lláh sobre la religió, com es produeix la revelació, perquè la gent quan ve un nou missatger no el reconeix. Hi ha també moltes altres obres, de místics, com *Les paraules ocultes*, que és una sèrie d'aforismes, frases curtes que amaguen tota la mística de les religions.

Com són els locals de la Fe Bahá'í?

Tenim un centre a Barcelona, al carrer Galileu 336, i a tota Catalunya n'hi ha deu. Són centres administratius, on es fan activitats, reunions i tenen biblioteca. Però no fem vida centrada al voltant d'una església, sinó que la nostra vida està relacionada amb la gent que ens envolta. A cada casa fem oració i convidem als veïns. Nosaltres considerem que l'oració i el servei són dues cares d'una mateixa moneda, són inseparables i creiem que avui dia l'oració piadosa sense acció no té molt de sentit. També tenim programes per a l'educació de nens i preadolescents.

Tot i que a l'Estat Espanyol no tenim cap temple, sí que la comunitat bahá'í en té a altres indrets. Els anomenem 'temples continentals', ja que hi ha un a cada continent. Aquests temples estan mancats d'imatges i de ritus, és un lloc d'oració perquè la gent de qualsevol confessió s'assegui a pregar. El nostre centre continental de referència es troba a Frankfurt, a Alemanya.

Els bahá'ís pràcticament no tenen ritus. Hi ha un parell de coses que fem els bahá'ís. Quan ens casem hem de repetir una frase davant de dos testimonis que diu que 'tots en veritat acatem la voluntat de Déu', és un símbol de que en realitat la nostra unió se cimenta en la voluntat de Déu. Per fer-se bahá'í, per exemple, no fa falta res més que dir-ho i com a l'Estat Espanyol es necessita una autorització per entrar en una base de dades doncs toca signar-la per estar-hi inscrit.

Com es reconeix un bahá'í?

No tenim res que ens distingeixi, excepte el comportament. El bahá'í ha de ser una persona que respecti tothom, nosaltres creiem que tots els éssers humans hem estat creats a imatge i semblança de Déu, això significa que ell ha dipositat en l'ànima humana la possibilitat de mostrar els atributs divins en una certa mesura, i el propòsit de la vida és justament això, que aquesta riquesa potencial que hi ha a l'interior de les persones es comenci a manifestar en aquest món i es posi al servei de la col·lectivitat. Nosaltres pensem que el bé individual i el bé social són recíprocs. Pensem, per tant, que tots els éssers humans tenen aquesta dignitat i hem de reconèixer-la en l'altre per poder després reconèixer-la en els altres. Mai veuràs els bahá'ís barallar-se o combatre per idees, i menys religioses. Un dels principis bahá'í és la lliure investigació de la veritat, cada persona ha d'utilitzar el do de l'entesa per pensar per si mateix i no seguir simplement les tradicions i costums. Una creença induïda o imposada no seria una veritable creença, per això no fem proselitisme sinó que donem a conèixer els ensenyaments.

Creiem també que l'educació és un dels aspectes fonamentals de la vida humana. Aquests educadors divins venen per això, per educar socialment la humanitat. També donem gran importància a l'educació dels nens, per empoderar els adolescents i que aprenguin a utilitzar el poder de la reflexió, i que sàpiguen examinar la realitat del món amb ulls imparcials. Que no siguin titelles i tinguin pensament propi. Això unit a l'esperit de servei. No volem que siguin només bones persones, sinó que siguin bones persones que col·laboren i ajuden els altres.

GLÒRIA BARRETE

Javier Fesser, Premi de Cinema Espiritual de Catalunya, "fer cinema des de l'amor"

El II Premi de Cinema Espiritual de Catalunya, atorgat per la Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat, en el marc de la XVI Mostra de Cinema Espiritual, el va rebre el 21 de novembre al vespre a la Sagrada Família el cineasta, guionista i publicista madrileny **Javier Fesser**, per la seva contribució humanística a través del cinema.

El guardó, anomenat L'Estel del Cinema Espiritual, reconeix el treball i la trajectòria d'un cineasta que s'hagi significat per la seva implicació amb la societat a través de les seves pel·lícules. L'escultura del premi reprodueix l'estrella de Betlem de la Façana del Naixement de la Sagrada Família, ideada per Antoni Gaudí.

Javier Fesser, madrileny de cinquanta-cinc anys, és un cineasta, guionista i publicista que pertany a una família vinculada al món de la cultura. El seu primer llargmetratge, *El miracle del pare Tinto* (1998), guanya el premi Sant Jordi que atorga la crítica cinematogràfica. Més tard, de la mà de Mortadelo i Filemón, els famosos personatges de Francisco Ibáñez, aconsegueix l'èxit de públic transformant el cinisme en humanisme desbaratat. L'any 2008, amb

la pel·lícula *Camino*, presenta la història sobre una petita que mor de càncer, i arrasa als premis Goya amb sis estatuetes.

L'any 2018 Campeones torna a guanyar el premi Goya a la millor pel·lícula. El Premi de Cinema Espiritual reconeix, en el cas de Fesser, una trajectòria que a través del cinema afirma el valor de la dignitat de l'ésser humà i, sobretot, dels més dèbils. Una trajectòria que ha expressat la religiosa teresiana **Victòria Molins** durant l'acte de lliurament. "Vaig conèixer en Javier en un moment fortíssim de la meva vida", va reconèixer Molins. El Premi que Fesser va rebre és, segons Molins, "un reconeixement que va més enllà del seu cinema, perquè en Javier mostra sempre la gran alçada humana d'aquells més febles".

Un Premi que Fesser va rebre amb agraïment i sorpresa perquè va afirmar "que no sé sincerament què és el cinema espiritual". Fesser va expressar que intueix que és una cinema "fet des de l'amor", ja que, per ell, "l'Esperit rau on hi ha amor". En el cinema Fesser va trobar una manera de dedicar la seva vida, "he crescut com mai, m'ha permès empatitzar amb moltes persones al món". Un món que per al cineasta "és una única família". "Faig un cinema des de l'amor perquè he rebut molt", va concloure.

Un cinema, el de Fesser, guardonat amb el II Premi de Cinema Espiritual de Catalunya i atorgat de mans de la Consellera de Justícia de la Generalitat, **Ester Capella**. Un cinema "que és un aparador per mostrar el valor de la dignitat humana", va expressar Capella, "que supera estigmes i dificultats". Un cinema, va demanar, que "com a societat ens interpel·li i ens faci reflexionar".

Durant l'acte es va projectat l'últim curt de Javier Fesser, amb Acción contra el Hambre, *El Monstruo Invisible*. Un exemple de com "fent cinema lleuger, amb tocs d'humor, es poden abordar temes profunds com la fam, per exemple", va explicar Fesser als periodistes.

A l'acte de lliurament del II Premi de Cinema Espiritual van assistir el secretari de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima, **Amand Calderó i Monfort**, el director general d'Afers Religiosos, **Marcel·lí Joan**, el director general de la Sagrada Família, **Xavier Martínez**, el diputat **Lluís Font i Espinós**, així com representants de diferents confessions religioses.

La XVI edició de la Mostra, coordinada i impulsada pel sacerdot **Peio Sánchez**, es va iniciar el dia 15 de novembre i va finalitzar el 30 de novembre, amb un cartell de 24 pel·lícules. En total, s'han fet setanta-quatre projeccions en unes 45 sales repartides en 19 ciutats d'arreu de Catalunya. El certamen també arriba, per tercer any consecutiu, a les nou presons catalanes i, per primera vegada, a centres tutelats de justícia.

GLÒRIA BARRETE

Ànima Medieval, una proposta eclesial conjunta pel turisme

La pregunta gairebé és per què no s'havia fet abans. Per primera vegada tres dels principals temples amb atractiu turístic del centre de Barcelona posen en marxa una iniciativa conjunta de promoció. Sota la marca de Medieval Soul (Ànima Medieval), ara es pot adquirir una entrada conjunta a la Catedral de Barcelona, la basílica de Santa Maria del Mar i l'antic convent de Sant Pau del Camp. La perspectiva és que s'hi vagin afegint les entrades a altres edificis eclesiàstics.

Els responsables d'aquests tres temples van presentar la iniciativa el 21 de novembre en una roda de premsa des del cimbori de la Catedral, el punt més alt la façana. **Josep Maria Turull**, canonge i director del Secretariat de Turisme, Pelegrinatges i Santuaris de l'arquebisbat de Barcelona, va explicar la iniciativa amb el degà del Capítol Catedral, **Josep Ramon Pérez**; el rector de Santa Maria del Mar, **Salvador Pié**; i l'administrador parroquial de Sant Pau del Camp, **Joan Cabot**. Un únic tiquet permetrà l'entrada als tres temples al llarg de tres dies consecutius. Es pot adquirir per internet o presencialment en les taquilles de cada centre.

L'aportació pròpia de l'Església

És una proposta conjunta per "multiplicar", va explicar Josep M. Turull. La marca Ànima Medieval vol remarcar "l'aportació pròpia que sempre ha fet l'Església a la vida de la ciutat des de la cultura, el culte i la caritat". També vol oferir als turistes un perfil propi de les visites als temples, espais que ofereixen "una experiència de pau i de joia a la gent que hi entra". Mostrar "pel que van ser fets els temples" a través de la "preservació del silenci i la serenor" que ofereix una església. Turull va recordar que "és una experiència que molta gent busca: entrar en un lloc que et canviï el xip".

Actualment, cada any la catedral –un dels edificis més concorreguts de la ciutat– rep més de 2,5 milions de visites, 600.000 dels quals són amb l'entrada turística. Per la seva banda, Santa Maria del Mar està tenint unes 75.000 entrades i Sant Pau del Camp, 10.000.

Els responsables d'aquestes esglésies van destacar les seves singularitats. I els espais que només són accessibles amb aquestes visites, com els terrats de la Catedral i de Santa Maria del Mar. Joan Cabot va explicar Sant Pau del Camp com l'edifici més modest. Però que representa 900 anys de presència a Barcelona i en el qual es pot veure encara el que va ser un monestir. La part monàstica amb el claustre, la sala capitular i els edificis annexos "són joies molt desconegudes".

Salvador Pié va destacar la singularitat de la basílica de Santa Maria del Mar que es va construir només en 56 anys i que, per tant, va poder mantenir una unitat d'estil, amb "el millor interior gòtic que existeix".

Josep Ramon Pérez va remarcar que la Catedral de Barcelona ofereix "un compendi de tots els estils del darrer mil·lenni" i amb centenars de racons per descobrir. Una proposta que vol que el visitant "no només se centri en l'art i la cultura sinó que entengui com la catedral s'ha relacionat amb la ciutat".

L'entrada conjunta s'ofereix per 14 € o per 10 € les entrades reduïdes. Una proposta que els promotors van suggerir com un bon regal de Nadal o Reis.

JORDI LLISTERRI

STEAM, moda o canvi de perspectiva docent?

Segur que alguna vegada has hagut de respondre al gran dilema universal: "Ets de Ciències o de Lletres?" Una separació que ha segregat al llarg de la història el coneixement de la humanitat en un binomi tangent. És curiós com l'escola d'avui es defineix com una entitat integral que defensa l'educació Holística, i a la vegada empeny els seus alumnes a una secundària que segueix marcada per aquesta dualitat confrontada "Lletres v/s Ciències". Una de les línies d'innovació educativa que intenta trencar amb aquesta concepció clàssica és el desenvolupament de les STEAM, que acompanyen a despertar vocacions científiques i tecnològiques a les escoles.

Què són les STEAM?

A la dècada dels anys 90 la Fundació Nacional per a la Ciència als EUA, i sota la premissa de promoure l'interès per la ciència i les matemàtiques en els estudiants de tot el món crea l'acrònim STEM, que corresponen a les inicials de les paraules en anglès Science, Technology, Engineering and Maths. Posteriorment, la Rhode Island School of Design proposa incloure les arts i el disseny sota la mateixa filosofia de divulgació i consolida el terme com a STEAM.Al 2006 Georgette Yakman, en sinèrgies amb el món educatiu, presenta les STEAM com un model que defensa un aprenentatge on les quatre àrees puguin treballar de manera interdisciplinària, i a la vegada globalitzades, on alumnes i docents, aprofundeixin en un treball conjunt. Fins i tot, els estudis més recents identifiquen la facilitat de connexió entre altres àrees com la llengua i literatura, la història i l'educació física amb les STEAM, consolidant un paradigma educatiu que transforma l'escola de manera holística.

Quins beneficis aporta?

El context educatiu del segle XXI es troba atapeït d'informació, interrupcions constants i intervencions socials que desestabilitzen la fragilitat de l'alumnat. Aquí, el model de les STEAM combinades amb la proposta "Maker", fan que els alumnes juguin, construeixin, experimentin, investiguin i comparteixin coneixement i aprenentatge. Un dels reptes de Baula és demostrar el valor i la potencialitat que aquestes eines poden aportar a l'aula. Per fer-ho, s'ha dotat de contingut curricular de manera específica segons cada etapa, aprofitant les possibilitats educatives que aporten la Robòtica i la Impressió 3D.

La proposta didàctica per al mestre o professor està nodrida de diferents metodologies que ajuden a desplegar el contingut a través de l'aprenentatge cooperatiu, les intel·ligències múltiples o les rutines de pensament entre d'altres. Però sobretot i per tal d'evitar que aquesta tecnologia un cop adquirida, no acabi desterrada en el prestatge més amagat del centre, acompanyem, assessorem i formem als claustres docents per tal d'empoderar i donar confiança a cada mestre/a o professor/a del centre educatiu.

Al final, compartim la responsabilitat amb els centres educatius de trencar la dicotomia Ciències v/s Lletres per consolidar l'esperit innovador i emprenedor de l'alumnat del segle XXI.

CARLOS MUÑOZ VISO, ASSESSOR PEDAGÒGIC DE BAULA

sa

Amazònia

r Novell, bisbe de Solsona

cs dies es va fer públic el document final de l'Assem-
especial del Sínode dels Bisbes per a la zona panama-
a. El papa Francesc en el seu discurs final resaltava
portància del document en relació als desafiaments
gelitzadors, ecològics, socials i pastorals de l'Església
uelles latituds.

Sínode per a l'Amazònia

nitjans de comunicació generalistes han resumit el
ll sinodal en dos titulars: l'Església obre la porta a
enació d'homes casats i a l'accés de les dones al dia-
t. Com en altres ocasions, us explico que ha dit el do-
nt final del sínode sobre aquests temes i us invito a

El punt número 103: constata el gran servei eclesial de
les dones a la regió panamazònica; revela que a les con-
sultes prèvies al sínode molts varen demanar que la
dona pogués accedir al diaconat permanent; i, partint, de

Felicitacions al bisbe Xavier Novell

PER JOSEP LLIGADAS
A UNA FONT QUE RAJA SEMPRE

Començo dient que jo, amb el bisbe Novell, no m'hi sento en gaire sintonia. La seva manera de veure com ha de ser l'Església té moltes diferències amb la meva manera.

Però el que sí que li he de reconèixer és que és conscient de la situació de crisi que està patint la comunitat cristiana i es pren seriosament la necessitat de buscar-hi sortides. Més, diria, que cap altra bisbe català. En general a mi no m'agraden, aquestes sortides, però el cert és que hi treballa.

I ara, en aquesta recerca de sortides, crec que ha donat un pas molt important, un pas que tampoc cap altre bisbe no ha fet, i pel qual cal felicitar-lo. En el full diocesà del passat diumenge 17 de novembre, parlant del sínode de l'Amazònia que acaba de tenir lloc a Roma, deia això arran de la proposta d'ordenar com a capellans homes casats:

"Convé recordar que existeixen capellans casats a l'Església catòlica des de sempre. De fet, la recent presència de cristians catòlics de ritu oriental i dels seus preveres casats ens ha permès prendre'n més consciència. Fou l'Església llatina que a partir del segle V va anar escollint per al presbiterat només homes cridats al celibat. Des de fa uns anys, l'Església catòlica llati-

na ordena com a preveres a pastors anglicans casats que demanen ingressar a l'Església catòlica i continuar essent pastors de comunitats. L'Amazònia pot ser un cas particular més d'ordenació presbiteral d'homes casats.

Però, si el motiu d'aquest canvi en la disciplina eclesiàstica —és un tema que no afecta la doctrina—, és l'atenció de les comunitats, si es disposa el que demana el sínode en el número 111, inevitablement altres regions que pateixen escassetat de clergat demanaran el mateix. Segurament també a Europa que patim una crisi vocacional molt greu des de fa molts anys".

Clarissim: "Si el motiu d'aquest canvi en la disciplina eclesiàstica és l'atenció de les comunitats, inevitablement altres regions que pateixen escassetat de clergat demanaran el mateix. Segurament que també a Europa que patim una crisi vocacional molt greu des de fa molts anys".

Efectivament, a Europa caldria començar ja a ordenar homes casats que poguessin presidir l'Eucaristia. I, en el futur, també dones. Jo crec que seria la cosa més normal i assenyada que els nostres bisbes catalans s'afegissin a la reflexió del seu company de Solsona i comencessin a dir que nosaltres també necessitaríem fer un pas com el que es farà a l'Amazònia.

No cal esperar que la situació es faci més insuportable. És ja hora de propiciar que es pugui dur a terme a totes les comunitats el mandat del Senyor: reunir-se entorn d'ell cada diumenge, partir el pa com ell va fer, i repartir-lo entre tots els creients.

Va, bisbes catalans, ¿per què no us animeu? Faríeu un gran bé a l'Església.

Moltes gràcies, bisbe Novell!

JOSEP LLIGADAS

Recuperat un reliquiari de Gandesa 40 anys després del seu robatori de l'església
Dg, 27/10/2019 | Diari de Tarragona

Vint-i-cinc anys de Ràdio Estel
Dm, 29/10/2019 | Report.cat

Sacerdots bascos demanen als partits que resolguin el conflicte català
Dc, 06/11/2019 | La Vanguardia

Retornen les activitats socials a l'històric edifici del rober parroquial de Calonge
DG, 10/11/2019 | Diari de Girona

La campana olímpica de Barcelona tornarà a sonar després de la seva restauració
DC, 13/11/2019 | La Vanguardia

Les escoles Fedac impulsen un pla d'innovació
DS, 16/11/2019 | El PuntAvui

Contaminar serà pecat: el papa vol introduir el "pecat ecològic" al catecisme
DL, 18/11/2019 | 3/24

La biblioteca de Gironella vol ser el punt de referència de l'art romànic de Catalunya
DJ, 28/11/2019 | Regió 7

Eduard Sala, cap d'acció social de Càritas Barcelona, premiat per "la Caixa"

L'educador social **Eduard Sala** va guanyar el premi literari FEEL GOOD amb el llibre *Va de vida*. Aquest certamen literari busca impulsar l'optimisme a partir d'històries que transmetin autenticitat, alegria i benestar. Sala, llicenciat en filosofia i lletres i educador social, és el responsable de l'Àrea Social de Càritas Diocesana de Barcelona. Durant més de dotze ha dirigit diversos projectes de la Companyia de les Filles de la Caritat destinats a persones en situació d'exclusió socials, sense llar, amb drogodependències, internes en centres penitenciaris o excarcerats. | CÀRITAS BARCELONA/'LA CAIXA'

La catequesi que ha de renovar les parròquies

El Seminari de Vic va acollir el cap de setmana del 15, 16 i 17 de novembre un espai de formació per generar preguntes entorn del nou itinerari catequètic que proposa el Secretariat Interdiocesà de Catequesi de Catalunya i les Illes Balears (SIC). Hi van participar prop de dos-cents vuitanta catequistes, formadors, responsables i delegats de catequesi. El SIC fa una constatació: "És la vida de la mateixa parròquia el que hi ha en joc: una parròquia que no educa en la fe està condemnada a desaparèixer", va dir en la benvinguda de les jornades **Joan Àguila**, el seu director. "La catequesi ha de ser un impuls per la renovació parroquial", va defensar. | SIC

Es presenta Bosco Global, la nova ONGD de la Inspectoria Salesiana Maria Auxiliadora

Bosco Global és un nou projecte comú que s'està construint amb la participació de les persones i presències de tota la Inspectoria sota el lema 'Per un món més just, equitatiu i sostenible. Actua!'. "Bosco Global integra l'activitat i les persones que formaven part de les ONGD de la Inspectoria, aportant la seva riquesa i un històric de gairebé 30 anys de treball, construint, d'aquesta manera, una organització més forta", explica **Jesús Corujo**, director de Bosco Global. | VOLS

Vedruna Àngels
@vedrunaangels

Deixem la muntanya de Collserola millor que ens l'hem trobat. Nosaltres ens comprometem. I vosaltres? #plogging #escolacompromesa #intensament @VedrunaCat

17:25 · 25 oct. 19 · Twitter for Android

Justícia i Pau
@JusticiaiPau

🗣 @elisabet_uvila "Cal recordar el dret a viure en família, que és un dret que fa possible la reagrupació familiar. Però la llei d'estrangeria estableix tants requisits que fa pràcticament impossible la reagrupació". #DillunsDH

Aure Farran i 3 més

19:50 · 04 nov. 19 · Twitter for iPhone

MCECC
@esplaisMCECC

Ahir a la sessió del #PuntdeConnexió van reflexionar sobre ESPIRITUALITAT 🙏 Els espais idonis, referents espirituals, finalitat de practicar-la... 😊 Com sempre, un moment per aturar-se i dedicar-se a una mateixa! 🕯 #SomMoviment #esplaisMCECC

9:21 · 28 nov. 19 · Twitter for iPhone

La Sagrada Família
@sagradafamilia

Aquesta setmana hem col·locat el dissetè nivell de la torre de la Mare de Déu. Amb això, se situa a 108,53 metres d'alçària i només hi falten dos nivells per acabar-la! #enconstrucciósF #capal2026

12:22 · 13 nov. 19 · Twitter Web App

Papa Francesc
@PapaFrancesc

.@Pontifex: "En aquest #SínodeAmazònic hem sentit la necessitat de posar-nos davant del Senyor, de col·locar-lo de nou a Ell al centre, a nivell personal i com a Església. Perquè només es pot anunciar allò que es viu"

19:42 · 27 oct. 19 · Twitter for iPhone

PES Cruïlla
@centrecruilla

Educas, famílies i infants del Centre Obert Cruïlla. Jornada de convivència. @SalesiansSJordi

14:00 · 09 nov. 19 · Twitter for Android

Escola Pia Catalunya
@escolapiacat

Els alumnes d'ESO de l'@escolapiacat celebren Sant Josep de Calassanç amb la #caminadaperlapau 2019. #apreniconviu #valors

13:22 · 27 nov. 19 des de Barcelona, Espanya · Twitter for Android

Monestir de Poblet
@MonestirPoblet

La @CatedralTGN va acollir, ahir al vespre, una missa en record de les víctimes i desapareguts i reconeixement als voluntaris i equips d'emergència vinculats de les riuades d'aquest octubre. Entre d'altres, van assistir el p. Abat i p. Prior del @MonestirPoblet.

Arquebisbat TGN i 7 més

14:16 · 31 oct. 19 · Twitter Web App

Unió de Religiosos de Catalunya
@ReligiososCat

Avui els @ClaretiansCat han acollit la Reunió d'Abats i Provincials de la URC a Vic. La missa ha tingut lloc la cripta del temple del pare a Claret 🙏, amb motiu dels 150 anys de la seva mort, que tindrà lloc el 2020.

Giec Tarraconense i 5 més

18:43 · 28 nov. 19 · Twitter Web App

La Salle Catalunya
@LaSalleCat

L'alumnat de 1r d'ESO del Vidal i Barraquer participa en una campanya de recollida de residus a la platja ow.ly/uW8K30pNSdT #Cambrils #MiraMésEnllà #LaSalle

CVBCAMBRILS i 2 més

13:21 · 30 oct. 19 · Twitter Web App

Obs Blanquerna
@ObsBlanquerna

Quan hi ha un foc, hem de preguntar-nos com extingir-lo, no qui l'ha provocat. Que les religions s'uneixin contra l'odi, demana el President Forum for Promoting Peace in Muslim Societies, el xeic Abdullah Bin Bayyah. #stopH8speech @BeTheKey_

10:29 · 30 oct. 19 · Twitter for iPhone

Maristes Catalunya
@MaristesCat

Els nous educadors i educadores #maristes, de formació inicial al @mavellanes. Identitat personal i vocacional, estil #marista, interioritat, animació i treball en #xarxa, canvi i transformació, actualització professional... Procés engrescador i il·lusionant! #FIEM #MaristesAra

13:48 · 08 nov. 19 · Twitter Web App

Escoles FEDAC
@EscolesFEDAC

Cultivar el creixement interior i el sentit de la transcendència, forma part de l'ADN de les nostres escoles. #PassióXEducar #avuixdemà2024 #TenimUnProjecte #ValorsEscolesFedac

7:57 · 22 nov. 19 · Twitter Web App

CATALUNYA RELIGIÓ

Tota l'actualitat a **www.catalunyareligio.cat** | Edició mensual impresa de distribució gratuïta.

Director: Jordi Llisterri i Boix. **Edició paper:** Laura Mor. **Redacció:** Glòria Barrete, Ignasi Escudero i Laura Mor. **Col·laboradors:** Eloi Aran, Ramon Bassas, David Casals, Lucía Montobbio, Alba Sabaté. **Adreça:** Carrer Nàpols 346, 2n E. 08025 Barcelona. **Telèfon:** 674050748. **Correu-e:** info@catalunyareligio.cat
Publicitat: comunicacio@animaset.cat

Catalunya Religió és una iniciativa de la Fundació Catalunya Religió. **Patronat:** Eduard Ibañez (president), Míriam Díez (vicepresidenta), Carles Armengol, Ignasi Garcia i Clavel, Núria Iceta, Manuel Manonelles, Anna Vilà.

AMB EL PATROCINI DE

ENTITATS COL·LABORADORES

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

ISSN: 2604-7004. Dipòsit legal: B5112-2019. Imprès a Imprintsa, a Sant Fruitós de Bages. Publicació auditada per OJD.